

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : 32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀθήναι—Παρίσι, 16 Ἰανουαρίου 1924

ΑΡΙΘ. 2 [50]

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχμ. 60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Φρ.Γαλ. 60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρ. 10.—

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ
ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΔΑΥΡΑΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ
ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ
ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ
ΝΕΙΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΚΑΣΣΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΩΚΙΤΗΣ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΤΙΝΑ Γ. ΠΑΠΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΙΛΑΚΟΣ — NOIR

ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Β. Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ
ALEXANDRE MERCEREAU
F. de JOANNIS

FLORIAN — PARMENTIER
YVANOÉ RAMBOSSON
CAROL — BÉRARD

RENÉ ALLENDY

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν δραχ. 3
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν fr. 3

ΙΑΤΡΕΙΟΝ ΑΦΡΟΔΙΣΙΩΝ
 ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
 ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε. ΜΑΛΛΑΜΟΥ
 10 ΟΔΟΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ 10
 Θεραπεία ριζική κατά τας τελειότερας μεθόδους

Διὰ τὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς
 Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὄλας τὰς Ἐκθέσεις
ΚΟΝΙΑΚ
Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ
 (Προσέξαιτε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)
 ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
 Ὁδὸς Ἀριστείδου 7.—Τηλεφ. 3-53.

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ Η ΘΥΡΙΣ

ΕΦΘΑΣΑΝ ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ
Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ
 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43
 ΠΡΑΤΗΡΙΑ } ΣΤΑΔΙΟΥ 57 } ΑΘΗΝΑΙ
 ΑΙΟΛΟΥ 166 }

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
 ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ — Ἰδρυθεῖσα τῷ 1918
 Ἔδρα ἐν Ἀθήναις.— Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ,
 Πάτραις, Σύρω.
 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβληθὲν Δρ. 10.000.000
 ΚΕΦΑΛΑΙΑ ἀποθεματικά Δρ. 2.087.802.95
 Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελὴς Τσιτσεκλῆς
 Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μισούλης καὶ Ἀν. Σπουργίτης.
 Τραπεζικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἶδους
 Καταθέσεις εἰς Δραχμῶν καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τοῦς
 εὐνοϊκωτέροισι ὄροις.

Διὰ τοὺς πάσχοντα
Ὄφθαλμολογικὰ Νοσήματα
 Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειότεραν
 ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν:
ΤΟΥ Κ. ΣΠΗΛΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
 Ὑφηγητοῦ ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.
ΑΘΗΝΑΙ, ὁδὸς Μενάνδρου 27
 Ἀριθ. Τηλεφώνου: 6-54

ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
 ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : 32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀθῆναι—Παρίσιον, 16 Ἰανουαρίου 1924

ΑΡΙΘ. 2 [50]

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Β. Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ.—Ὁ ἀπολογισμὸς τῶν γεγονότων τῆς
 Ἑβρώπης τοῦ 1923.
 ΔΕΩΝ. Γ. ΣΑΒΙΝΟΥ.—Ὁ Βαχαϊσμὸς.
 ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗ.—Ἀπὸ τὸν γνωστὸν καὶ ἄγνωστον κόσμον.
 ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—Τῆς Μοίρας.
 ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ.—Βράδυ στ' ἀκρογιάλι.
 Β. Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ.—Φιορέντζα. Ἡ Βυζαντινὴ Φλωρεντία
 [μετ' εἰκόνας].
 CAROL BÉRARD.—Ἡ μουσικὴ ζωὴ στὸ Παρίσι. Στὶ Λυρικὰ
 θεάτρα.
 F. de JOANNIS.—Τὸ θέατρον στὸ Παρίσι.
 FLORIAN-PARMENTIER.—Τὸ σύγχρονον Γαλλικὸν μυθι-
 στόρημα.
 ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—Τρωτὰ καὶ ἄλυστρωτα.
 Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.—Ὁ Σκόλλος. (Ἀθηναϊκὸν μυ-
 θιστόρημα ἐποχῆς 1876—1878).
 ΑΠΟ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.—Ἐπιστήμαι—Τέχναι—Γράμ-
 ματα—Εἰδήσεις—Περίεργα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΟΥ 1923

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 6 Ἰανουαρίου.
 Ἐὰν ἀναπολήσῃ τις τὰ κυριώτερα διεθνή γεγονότα
 τοῦ 1923 καὶ τὰ συγκρίνῃ μετὰ τὰ τοῦ 1922, θὰ κατα-
 λήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ 1923 ἐσημείωσεν αἰ-
 σθητὴν πρόοδον, ἀπὸ διπλωματικῆς τοῦλάχιστον ἀπόψεως.
 Τὸ 1922 ὑπῆρξε τὸ ἔτος τῶν ἀπογοητεύσεων. Ἄς

σημειώσωμεν τὰς κυριώτερας. Ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὴν
 Διάσκεψιν τῆς Βάσιγκτων, ὅπου ἐπροκείτο νὰ συζητηθῇ
 ὁ κατὰ θάλασσαν ἀφοπλισμὸς. Ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὴν
 Διάσκεψιν τῶν Καννῶν, ὅπως ἐπίσης ἀπὸ τὰς Διασκέ-
 φεις τῆς Γενούης καὶ τῆς Χάγης, ὅπου κατηναλώθησαν
 ματαίως τόσος χρόνος καὶ τόσα χρήματα διὰ τὴν συζή-
 τησιν περὶ τοῦ καλύτερου τρόπου τῆς ἀνορθώσεως τῶν οἰκο-
 νομικῶν τῆς Ἑβρώπης καὶ τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ῥωσίας.
 Ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἡ ὅποια ἐδήλωσεν ὅτι
 δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ καταβάλῃ τὰ ὀφειλόμενα ποσὰ διὰ
 τὰς πολεμικὰς ἐπανορθώσεις. Ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὴν
 ἑγγὺς Ἀνατολήν, ὅπου ὁ πόλεμος ἔπαυε διὰ ν' ἀρχίσουν
 αἱ στείραι συζητήσεις τῆς Λωζάννης.

Ὁ Ἰανουάριος τοῦ 1923 εὗρεν ἐκχρεμειὰς δύο δια-
 σκέψεις: τὴν τῆς Ἀνατολικῆς εἰρήνης, ἣτις ἠπέλει νὰ
 διαιωνισθῇ καὶ τὴν τῶν Γερμανικῶν ἐπανορθώσεων. Ἡ
 τελευταία αὐτῆ διεργασία τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰα-
 νουαρίου, συνεπεία τῆς ἐκδηλωθείσης ἀπολύτου διαφορᾶς
 ἀντιλήψεων μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἀγγλῶν πλη-
 ρεξουσίων. Παρήλθεν ἕκτοτε ἐν ἔτος. Τὸ παγκόσμιον χάος
 ἀπέχει πολὺ τῆς τελείας διαφωτίσεως, ὁ ἀμερόληπτος
 ὁμοῦ παρατηρητὴς δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ὁμολο-
 γήσῃ ὅτι σημαντικὴ πρόοδος ἐπῆλθεν ἀπὸ πέρυσιν ἕως
 ἐφέτος. Ἡ εἰρήνη τῆς ἑγγὺς Ἀνατολῆς εἶναι πλέον γε-
 γονὸς τετελεσμένον. Χωλὴ, βεβαίως, κακὴ καὶ ψυχρὴ,
 ἀλλ' ὅπωςδήποτε εἰρήνη, κατάστασις δηλαδὴ ἀσυγκρί-
 τως προτιμωτέρα ἀπὸ τὸν πόλεμον. Εἰς τὴν κεντρικὴν
 Ἑβρώπην, ἡ εἰρήνη φαίνεται ἀσφαλεστέρα ἀπὸ πέρυσιν.
 Ἡ ἀπόπειρα τοῦ Ἰταλικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ὅπως διατα-
 ράξῃ τὴν γενικὴν εἰρήνην ἀπεσοβήθη καὶ ἡ Κέρκυρα
 ἐξεκενώθη ἀπὸ τὰς φασιστικὰς κοόρτας. Ἡ Ἑλλάς ἐζη-

μύθη από τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ χρηματικῶς, ἀλλὰ ἐκέρδισε καταπληκτικὰ ἠθικῶς. Ἀπεδείχθη συνάμα ἡ χρησιμότης τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, διότι εἶναι πλέον ἐξηκριδωμένον ὅτι ἂν ὁ θεσμὸς αὐτὸς δὲν ὑπῆρχεν, ἡ Ἑλλάς θὰ εἶχε χάσῃ τὴν Κέρκυραν καὶ ἡ Εὐρώπη θὰ εἶχεν ἐμπλακῆ ἕως εἰς νέον αἱματηρὸν ἀγῶνα. Τέλος ἡ ἐγκατάλειψις τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν εἰς τὴν Ρούρ θέτει τέρμα εἰς τὸ τελευταῖον ἐπεισόδιον τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ ἐπιτρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις ὅτι θὰ ἐξευρεθῇ, ἐν modus vivendi, κατόπιν τῆς αἰτήσεως τῆς Γερμανίας, ὅπως προέβη εἰς χωριστάς συζητήσεις μετὰ τῆς Γαλλίας.

Ἐκ τῶν διεθνῶν γεγονότων ὅσα ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω, τὸ περισσότερο ἐνδιαφέρον τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ μετὰ τῆς Τουρκίας εἰρήνη. Ἡ Διάσκεψις τῆς Λωζάννης ἢ, ὅπως λίαν χαρακτηριστικῶς ἀπεκλήθη, Διάσκεψις τῶν τεσσάρων ἐποχῶν (διότι ἤρχισεν τὸ φθινόπωρον καὶ ἔληξε τὸ θέρος) διακοπέσα τὴν 11 Φεβρουαρίου, ἐπανελήθη τὴν 23 Ἀπριλίου καὶ δὲν ἔληξε παρά τὴν 24 Ἰουλίου, ὅταν δηλαδὴ οἱ Εὐρωπαῖοι πληρεξούσιοι ἐκουράσθησαν συζητοῦντες καὶ ἀπεδέχθησαν ὅλα σχεδὸν τὰς ἀξιώσεις τῶν Τούρκων. Ἡ Τουρκία, ἡ πολεμήσασα ἐναντίον τῶν Συμμάχων, ἐκέρδιεν ἀπὸ τὴν εἰρήνην αὐτὴν ὅσα δὲν θὰ ἐκέρδιζεν οὔτε ἂν ἔμενεν οὐδετέρα κατὰ τὸν πόλεμον. Πράγματι, ἡ Τουρκία ἀπέκτησε τὴν πλήρη κυριαρχίαν, τῆς ὁποίας ἀπὸ αἰῶνων εἶχε στερηθῆ. Αἱ διομολογήσεις κατηγγήθησαν. Τὰ Στενά παραμένον ἀπολύτως ὑπὸ τὴν κυριότητά τῆς. Οὐδεμία ἀνάμειξις ξένων εἰς τὰς τουρκικὰς ὑπηρεσίας, οὐδεμία πίσις δύναται νὰ ἐξασκηθῇ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀγκύρας. Βεβαίως ἡ τοιαύτη κατάστασις δύναται νὰ μεταβληθῇ καὶ καθ' ὅλα τὰ δεδομένα θὰ μεταβληθῇ. Θὰ ἔλθῃ πάλιν ἡμέρα καθ' ἣν θὰ ἐπαναρχίῃ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ρωσσίαν. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ἡ Ρωσσία τῶν Σοβιέτ δὲν διαφέρει διόλου ἀπὸ τὴν Τσαρικήν, τὴν ἀγίαν Ρωσσίαν. Ἡ λογικώτερα λύσις θὰ ἦτο, φυσικὰ, νὰ τεθοῦν αἱ θαλάσσιαι Θερμοπόλαι — τὰ Δαρδανέλλια — ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἄλλ' ἂν ἐδίδοντο εἰς ὅλα τὰ διεθνή προβλήματα αἱ ὑπαγορευόμεναι ὑπὸ τῆς λογικῆς λύσεως, ἡ ὑπέρβου τῆς διπλωματίας θὰ ἦτο περιττή. Ὅπως δὲ ποτε, ἐπὶ τοῦ πρῶτοντος, τὸ Τουρκικὸν Κράτος ἔχει εἰς τὴν ἀπόλυτον κυριότητά του τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ Στενά. Ἡ Τουρκία ἐφρόντισεν νὰ ἀνακηρυχθῇ εἰς Δημοκρατίαν καὶ ἔσχε τὴν σύνεσιν νὰ μεταφέρῃ τὴν πρωτεύουσαν τῆς εἰς τ' ἀπόρριπτα ὄρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τρόπον ὅστε, φαινομενικῶς τοῦλάχιστον, νὰ ἐκλείψῃ πᾶσα ἀφορμὴ ἐριδος μετὰ τῶν Μεγ. Δυνάμεων διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐν τῇ Τουρκικῇ πρωτεύουσῃ. Δὲν ἐξέλειπεν ὅμως, ὅπως ἐξηγήσαμεν ἀνωτέρω, αἱ ἀφορμαὶ τῶν ἐρίδων διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἡ γενικὴ ὁμολογία εἶναι ὅτι ἡ Διάσκεψις τῆς Λωζάννης δὲν ὑπῆρξεν ἀνοψωτικῆ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ γόητρου καὶ ὅτι ὁ Ἰσμέτ Πασσᾶς καὶ οἱ συνεργά-

ταὶ του ὑπῆρξαν οἱ πραγματικοὶ θριαμβευταὶ κατὰ τὸ μακρότατον ἐκεῖνο «παζαρλίκι». Ὅσοι, ὅπως ὁ γράφων, παρηκολούθησαν ὅλας τὰς φάσεις τῆς Διασκέψεως ἐκεῖνης, εἶναι εἰς θέσιν νὰ διαπιστώσουν ὅτι παρ' ὅλους τοὺς ρητορικοὺς κεραυνοὺς τοῦ Λόρδου Κῶρζον καὶ παρ' ὅλα τὰ γρονθοκοπήματα ἅτινα κατέφερον ἐναντίον μιᾶς ἀτυχοῦς τραπέζης, ἡ ἐπικρατήσασα μέχρι τέλους γενικὴ ἐντύπωσις ὑπῆρξεν ὅτι τὸ γόητρον τῶν νικητῶν Συμμάχων ἐτάφη ὀριστικῶς, πνιγὲν εἰς τὰ νερά τῆς Λίμνης τοῦ Λέμαν.

Ἄλλο διεθνὲς γεγονός ἐνδιαφέρον τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ἐπικράτησις ἐν Ἰταλίᾳ τῶν ἱμπεριαλιστῶν τῆς ἄκρας δεξιᾶς, οἵτινες καὶ παρέσυραν τὸν συνετὸν, εἰς τ' ἀφορῶντα τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ μετριοπαθεῖ κ. Μουσσολίνι, εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς Κερκύρας, τὸ ὅποιον διακεκριμένοι ρήτορες ἀπεκάλεσαν πλέον ἢ ἅπασι ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς «ἐγκληματικὸν» καὶ «ἀνοσιούρημα». Ἐχω ὑπ' ὄψει μου σχετικὴν μελέτην τοῦ Γάλλου δημοσιολόγου κ. Georges Scelle, ὁμολογοῦντος ὅτι κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς Κερκύρας ἡ γαλλικὴ διπλωματία ἐξετέθη, μεροληπιτήσασα κάπως ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας. Εἰς ἀντάλλαγμα τῆς γαλλικῆς αὐτῆς εὐνοίας, ἡ Ἰταλία ὄχι μόνον δὲν παρέσχε καμμίαν ὑποστήριξιν εἰς τὴν Γαλλίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ρούρ, ἀλλὰ καὶ προήλθεν εἰς χωριστὴν Μεσογειακὴν συμφωνίαν μετὰ τῆς Ἰσπανίας. Ἐπ' αὐτοῦ ὅμως δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ζήτηματος ἐσωτερικῆς μάλλον καταναλώσεως, διότι οἱ δύο δικτάτορες, Μουσσολίνι καὶ Ριβέρα, ἔχουν ἀνάγκη νὰ βαυκαλιζοῦν τὴν κοινὴν γνώμην τῶν χωρῶν τῶν μεθ' ἧς ἔχουν μεγάλη ἐξωτερικὰς ἐπιτυχίας, αἵτινες εἰς τὴν πραγματικότητά δὲν ἔχουν παρά σχετικὴν ἢ μάλλον ἐλαχίστην σημασίαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, αἱ ἱμπεριαλιστικαὶ τάσεις τῆς Μουσσολινικῆς Ἰταλίας δὲν εἶνε δυνατόν παρά νὰ ληφθοῦν ὑπὸ σημείωσιν ἀπὸ τὰ γειτονικά τῆς Κράτη. Χαρακτηριστικὰ εἶναι ὅσα γράφει, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ Παρισινὸς «Χρόνος» εἰς τὸ πολιτικὸν του δελτίον τῆς 29 Δεκεμβρίου. Ὁ δελτιογράφος τῆς ἡμερησίως γαλλικῆς ἐφημερίδος, ὅστις εἶναι, ὡς γνωστὸν, ὁ κ. Ἐρμπέτ, καταλήγει ὡς ἐξῆς: «Οὐδαμῶς σκοπεύομεν νὰ ἀναμιχθῶμεν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἰταλίας. Περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ παραθέσωμεν μετὰ πάσης ἀμεροληψίας, ἐν περιλήψει, ὅσα πᾶς τις δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰς Ἰταλικὰς ἐφημερίδας. Οἱ λόγοι ὅμως τοῦ κ. Μουσσολίνι εἶναι τόσοσὸν προκλητικοί, ὅστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τοὺς σημειώσῃ κανεὶς.» Ἐπίσης εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων» τῆς 31 Δεκεμβρίου, ὁ κ. Αὐγουστός Γκωβαῖν ἔγραφε τὰ ἐξῆς: «Ὁ Ἰταλικὸς τύπος δυσανασχετεῖ, διότι βλέπει τὴν Γαλλίαν νὰ λησμονῇ ἰσχυρὰς θέσεις ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ. Δυσανασχετεῖ ὡσαύτως διότι ὁ κ. Βενιζέλος ἐπνικαμπτεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν τὰ γεγονότα αὐτὰ δυσχεραστοῦν τὸν Ἰταλικὸν τύπον, εἰς τοῦτο πταίου αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Ρώμης. Πράγματι, ἐπὶ ἔτη τώρα, ἡ Ἰταλικὴ διπλωματία καταναλίσκει τὸ πνεῦμα

τῆς διὰ τὴν δημιουργίαν ἐμπόδια εἰς τὴν Μικρὰν Ἀνατάντ καὶ νὰ ἐξευτελίσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἦτο μοιραῖον, κατόπιν τῶν Ἰταλικῶν μηχανοραφῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ, Βουλγαρίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, νὰ λάβουν μέτρα ἀμόνης τ' ἀπειλούμενα Κράτη. Ὅπως συμβαίνει συχνά, αἱ μηχανοραφίαι ἐστράφησαν ἐναντίον ἐκείνων, αἵτινες τὰς ἐφιλοτέχνησαν. Ἐν τούτοις πόσον θὰ ἦτο ἀπλούστερον νὰ παραμείνῃ ἡ Ἰταλία νομιμοφρόνως μετὰ τῶν παλαιῶν Συμμάχων, ἀντὶ νὰ ζητῇ ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τῶν πρῶτων ἐχθρῶν.»

B. E. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ

ΝΕΑΙ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ

Ο ΒΑΧΑΪΣΜΟΣ

Τῷ 1852 ἐν Περσίᾳ ἔδρα ὁ Πέρσης Βάχα Ὀλάχ, ὅστις γενόμενος ἀρχηγὸς καὶ ἐμπνευστὴς νέων τινῶν δοξασίῶν ἠγωνίζετο νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς βάσεις μιᾶς νέας ὅλων ἰδιορρύθμου θρησκείας, ἣν οἱ ἀπόγονοί του ἐκάλεσαν βραδύτερον «Βαχαΐσμὸν».

Τὰ δόγματα τῆς θρησκείας ταύτης ἐξακοντισθεῖσιν ἐν μέσῳ τοῦ μωαμεθανικοῦ φανατισμοῦ τοῦ Περσικοῦ λαοῦ, περιέρχονται εἰς δώδεκα ρήτρας, τὰς ὁποίας ὁ Βάχα Ὀλάχ παρέδωκεν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς του, μετὰ τὴν ἐντολήν νὰ διαδόσῃ τὴν νέαν θρησκείαν καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ Βαχαΐσμου εἶναι ἐντελῶς κοινωνικὸς καὶ παρέχει τὴν ὄψιν φυσικῆς καὶ πραγματικῆς θρησκείας, ἡ ὁποία δέον εἶναι μόνον μία ἀγνή τροφὴ τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων.

Ὁ δωδεκάλογος τῆς νέας θρησκείας ἔχει ὡς ἔπειτα:

1) Ἡ ἀνθρωπότης δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν καὶ μόνον σύνολον. Πᾶν εἶδος προλήψεων ἢ ἐχθρας κατ' ἄλλων ἀτόμων, ἔθνων ἢ φυλῶν δέον νὰ ἐξαφανισθῇ.

2) Αἱ διάφοροι θρησκείαι ὀφείλουσαν νὰ ἐνωθοῦν πᾶσαι εἰς μίαν καὶ μόνον μονάδα, ἢ ἀποτελέσουν τὴν πίστιν εἰς μίαν κοινὴν θεότητα.

3) Μία κραταιὰ ἔνωσις τῶν λαῶν μετὰ διεθνῶς δικαιοσύνης θέλει ἐξασφαλίσῃ τὴν παγκόσμιον εἰρήνην.

4) Μετὰ τῶν ἄλλων διαφόρων γλωσσῶν δέον νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν κοινὴν ἐκπαίδευσιν μία διεθνὴς γλῶσσα.

5) Ἐκαστος ἀνθρώπος ἔχει ταῦτα δικαιώματα ἐπὶ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν ὕλικῶν θησαυρῶν τῆς φύσεως, ἀναγκαίων διὰ τὴν ὑπαρξίν του.

6) Ἐκαστος ἀνθρώπος ἔχει ὡς καθήκον τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας. Μετὰ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἀντίφασις.

7) Γὰρ δύο γένη δέον νὰ προικίζωνται διὰ τῆς αὐτῆς, ὅπου τὸ δυνατόν καλύτερας, παιδείσεως καὶ ἀναπτύξεως, συμβαδίζούσης πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ σωματικὰ αὐτῶν προσόντα.

8) Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἔχουν πανταχοῦ τὰ αὐτὰ δικαιώματα. Πᾶν εἶδος ὑποδουλώσεως δέον νὰ ἀπαγορευθῇ ἀυστηρότατα.

9) Ἐκαστος τῶν ἀνθρώπων ἔχει τὸ καθήκον νὰ ἐρ-

γάζεται. Διὰ τοὺς μὴ δυναμένους νὰ προσφέρουν οἰανδὴποτε ἐργασίαν τὸ κράτος ὑποχρεοῦται νὰ ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα συντηρήσεως.

10) Διὰ σοφῆς τροποποιήσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου τῶν περιουσιῶν, αἵτινες θὰ γίνωνται κοινὰ, τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τῆς συγκεντρώσεως τῶν περιουσιῶν θὰ ἐξαλειφθῶσιν.

11) Ἡ σύστασις δικαστηρίου δι' ἐκάστην κοινότητα, δι' ἐκαστὸν κράτος, διὰ πάντα τὰ κράτη, καθίσταται ἀπαραίτητος ὡς σκοπὸν δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο θὰ ἔχῃ τὴν καλὴν διευθέτησιν τῶν υποθέσεων τῆς κοινότητος, τοῦ κράτους, τῶν ἔθνων ἐν συνόλῳ.

12) Αἱ ἀρχαὶ τῶν Βαχαΐ καὶ ἡ ἠθικὴ τῶν συνιστοῦν τὴν παγκόσμιον κοινωνικὴν θρησκείαν, ἣτις καθίσταται θρησκεία ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ Βαχαΐ, πλὴν τῶν ἀρχῶν τούτων, οὔτε ἄλλα δόγματα ἔχουν οὔτε ἱερεῖς ἀναγνωρίζουν. Πᾶς δὲ ἀνθρώπος, ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτικῶν, θρησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν τοῦ δοξασίῶν, ἀναγνωρίζουν μόνον τὰς δώδεκα ταύτας ρήτρας, καθίσταται Βαχαΐ.

Οἱ Βαχαΐ κατεπολεμήθησαν σφοδρῶς, ἰδίως παρὰ τοῦ μωαμεθανικοῦ κόσμου.

Ὁ ἱερωτὴς τοῦ κοινωνικοῦ τούτου θρησκευματος κατέλιπεν ὡς ἀπόστολον τὸν υἱὸν του Ἀβδοῦλ Βάχα, διαμένοντα ἐν Χαίφα τῆς Παλαιστίνης. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως συνεχιστὴς τοῦ Βαχαΐσμου εἶναι ἐν Παλαιστίνῃ ὁ Σόγκι Ραμπάννι, ἕγγονος τοῦ εἰρημένου Ἀβδοῦλ Βάχα.

Νυρεμβέργη.

ΛΕΩΝ Γ. ΣΑΒΙΝΟΣ

ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΚΑΙ ΦΤΕΙΝΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΝΩΣΤΟΝ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Περὶ κινήσεως, φωτὸς καὶ ὕλης. — Αἱ ἐπικοινωνιαὶ καὶ τὰ πνεύματα. — Τὰ περιεργα φαινόμενα καὶ ἡ ιδιότης τοῦ πνεύματος καὶ τῆς κινήσεως. — Τὸ αἰώνιον πρόβλημα τοῦ ἀγνώστου.

Εἰς τοὺς πνευματιστικὸς κύκλους, τῇ ὑποδείξει αὐτῶν τῶν πνευμάτων, ἐπανελημμένως ἐδηλώθη νὰ καλῶμεν ὅ ἐστι τὰ ἀφανῆ ἢ ἡμᾶς ἐνεργοῦντα ἐν ταῖς ἐπικοινωνιαῖς στοιχεῖαι, ἢτοι τὰ ἀπαιτούμενα μέσα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐπιτυχίας τῶν μετὰ τῶν πνευμάτων συνεννοήσεων μας καὶ τοῦτο τῇ ἐλλείψει καταλληλοτέρων λέξεων, ἐφ' ὅσον δὲν γνωρίζομεν ἢ δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ μάθωμεν ἔτι ὀριστικῶς τὴν ἀκριβῆ σημασίαν καὶ ιδιότητα τῶν στοιχείων τούτων διὰ νὰ προσδώσωμεν τὰς πραγματικὰς αὐτῶν ὀνομασίας.

Βεβαίως δὲν εἶναι ρευστά, ὅπως τὰ συνήθη τοῦ ὕδατος οἰνοπνεύματος κτλ. ἀλλ' οὔτε καὶ ἀτμοειδῆ ἢ ἀερώδη, ὅπως ὁ ἀτμός, καπνός, ἄνεμος, ἠλεκτρισμὸς καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ κάτι τι ἄλλο ἀγνώστον ἔτι καὶ ἀφάνταστον εἰς ἡμᾶς.

Λέγοντες ὅμως ἁπλοῦς ἐννοοῦμεν τὴν δι' αὐτῶν ἐνεργειαν τῆς κινήσεως, δυνάμεως καὶ ἀριθμοῦ, ἢτοι τὰς σχετικὰς ἀοράτους δυνάμεις, ἅς ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν ἡμεῖς τὰ πνεύματα ὡς καὶ πάντα τὰ ἐνόργανα καὶ ἀνόργανα σώμα-

τα, ὅπως εἶναι καὶ ἄλλαι σχετικαὶ ἀόρατοι δυνάμεις, ὡς ὁ ἠλεκτρισμός, ὁ μαγνητισμός, ἡ θερμότης κτλ.

Ἐν παραδείγματι.

Ἀποφασίζομεν τρία-τέσσαρα ἢ ἕξ ἄτομα νὰ ἐπικοινωνήσωμεν διὰ τῆς τραπέζης. Πρὸς τοῦτο συνήθως σκεπτόμεθα μετὰ συζήτησιν ἀορίστως καὶ ἀφελῶς χωρὶς νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψει τὰς ἀπαιτουμένας συνθήκας, ἃ μὲν ἐπὶ εἰς ἔργον, θέτομεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀναμένομεν ἀσυναίσθητως ὅλως καὶ ἀδαῶς ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τὸ ἐπελευσόμενον ἀρηθρικὸν ἴσως ἐντελῶς ἢ καὶ ἀκατονόητον ἀποτέλεσμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἄν ὅμως σκεφθῶμεν καὶ ἀποφασίσωμεν λελογισμένως τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει.

Δηλαδή ἀποφασίζομεν νὰ ἐπικοινωνήσωμεν ἐπὶ 10λ. τῆς ὥρας διὰ τοῦ μεσάζοντος ἢ καὶ ἄνευ τοιούτου, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καλέσωμεν τὸ δεῖνα πνεῦμα ἢ ἀορίστως οἰονδήποτε φιλικῶς διακείμενον πρὸς ἡμᾶς ἢ πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ νὰ τὸ παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς διατυπώσῃ τὸ καλύτερον μέσον τῆς πρὸς τὸν Ὑψιστον δεήσεως ἢ νὰ μᾶς ὑποδείξῃ καθήκον ἢ συμβουλὴν ἀγάτης πρὸς τὸν πλησίον ἢ τὰς ὑποχρεώσεις συζύγου πρὸς σύζυγον ἢ μηνηστῆς ἢ πρὸς πατέρα καὶ μηνηστῆρα, ὑποσχόμενοι μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ γαλήνης εὐπειθειαν εἰς ὅ,τι μᾶς συμβουλεύσῃ.

Μετὰ τὴν δέουσαν πρὸς τὸ πνεῦμα παράκλησιν ἀναμένομεν καὶ μετ' ὀλίγον ἀπολαμβάνομεν τελείαν καὶ ἀκριβεστάτην ἐπιτυχὴ ἐπικοινωνίαν καὶ συνεννόησιν.

Ταῦτα δέον νὰ γίνωνται μετ' ἐπιθυμίαν καὶ ὀριστικὴν ὄλιαν ταπεινὴν ἀπόφασιν καὶ γνώμην.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διατίθενται κανονικῶς τὰ ρευστὰ πάντων τῶν συμμετεχόντων τῆς κινήσεως, δυνάμεις καὶ ἀριθμοὶ καὶ συμποσούμενα καταλλήλως εἰς δυνάμιν καὶ κίνησιν, κυριαρχούσης τῆς σκέψεως, ἣτις, ὡς εἶπομεν, εἶναι αὐτὴ ἡ κίνησις ἀπολαμβάνομεν ἐπιτυχῆ φυσικὸν πείραμα καὶ φαινόμενον.

Ὡς δείγμα καὶ ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος τῆς κινήσεως καὶ τοῦ πνεύματος ἔχομεν καὶ τὸ πρόχειρον μέσον μιᾶς οἰασθήποτε πράξεως.

Διατάσσετε νὰ σᾶς φέρον ἄντικείμενόν τι ἢ ἐγεῖρεσθε νὰ λάβετε ἐν βιβλίον. Ὁ νοῦς σας ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἢ ἀπασχόλησις δὲν ἀποσπᾶται ἐκεῖθεν, διότι ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ παρακολουθῇ ἀφοῦ εἶναι ὁ παράγων, δύο ἐν ταύτῃ κινήσεων, ἐπομένως μόλις παύσῃ ἡ κίνησις του πρὸς μίαν ἐνέργειαν ἢ κατευθύνσιν ἀμέσως ἐπιλαμβάνεται ἄλλης, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ἡ τὸ πνεῦμα παρακολουθεῖ ἐκαστὴν κίνησιν καὶ ἐνέργειαν, ἣς εἶναι ὁ κύριος δράστης ἢ ἡ κίνησις εἶναι αὐτὸς ὁ νοῦς, ὅστις ἐπιστρέφει εἰς τὴν βάσιν του καὶ ἐπιλαμβάνεται ἄλλης ἐνεργείας καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὡς φαίνεται ἡ ὕλη καὶ αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς εἰσι κώλυμα σπουδαῖον εἰς τὴν ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς χώρου, ἕξ οὗ πολλὰ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀρυσθῶμεν σχετικὰ ὀφέλη. Ἡ δὲ πείσις καὶ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεώς μας ἐνταῦθα καὶ ἀναζητήσεως διὰ τῆς διαρκοῦς ἀσχολίας τοῦ πνεύματός μας τροφῆς καὶ σχετικῆς εὐμαρείας τοῦ εἶναι μας καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ κάματος, ὅστις μᾶς ἄγει εἰς ὕπνον καὶ ἀνάπαισιν καὶ συνεπῶς μᾶς ἀφαιρεῖ τὸν ἡμῖσιν χρόνον τῆς ζωῆς μας, ὡς καὶ ὁ ὀλιγοχρόνιος ἐνταῦθα σχετικῶς βίος μας εἰσὶν ἐπίσης σπουδαῖα ἀναγκαστικὰ κώλυμα πρὸς ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν

ἐν τῷ ὀλιγίστῳ χρόνῳ τῆς διαμονῆς μας ἐνταῦθα τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς χώρου καὶ τῶν ἀπειρῶν μυστηρίων τῆς πρὸ ἡμῶν ὑπαρχούσης καὶ ἐνεργοῦσης φύσεως.

Ἐπάρχουν ἄρα πνεύματα, ψυχαί, ἀόρατοι δυνάμεις κ. τ. λ. πλησίον μας καὶ συνεπῶς εὐρισκόμεθα μᾶλλον ἐντὸς τοῦ ἀοράτου ἢ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου καὶ διεπόμεθα ὑπ' ἐκείνου. Δέον δ' ἐπομένως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ἀόρατος εἰς ἡμᾶς οὗτος κόσμος ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορον ἐντελῶς κατάστασιν. Ἄς ἐξετάσωμεν ἐπ' ὀλίγον ταύτην.

Ἐγκαταλείψομεν πρὸς στιγμὴν τὴν γνωστὴν θέαν καὶ ἰδέαν τοῦ γνωστοῦ μας τούτου κόσμου. Καὶ φαντασθῶμεν καὶ προσατενίσωμεν ἕναν ἄλλον κόσμον λαμπρὸν θεαματικὸν καὶ ἀπέραντον, μετ' ἡλικύατον ὑπόξανθον φῶς, ἄνευ ὀρίζοντος καὶ περιορισμοῦ ἐκτάσεως καὶ σχήματος, ὕλικῶν δεσμῶν καὶ μεταβολῶν, μετ' ἀνέκφραστον ποικιλίαν καλλονῶν καὶ θεαμάτων κατὰ βούλησιν τὸ πλεῖστον ἀπολαμβάνομένων, μεστῆς ἀληθοῦς ἐμφύχου Φύσεως, ἄνευ κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀναγκαστικῆς ὑπαγωγῆς πρὸς εὐρεσιν καὶ παρασκευὴν διαρκοῦς σωματικῆς τροφῆς κ. τ. λ. ἔνθα νὰ ζῶμεν ἡρέως καὶ μακαρίως μετ' ἡλείων ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν, ἄνευ τῶν γηίνων μεταλλαγῶν καὶ στιγμιαίων αἰσθησέων μας, ἄλλα μετ' ἐπιθυμίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, καὶ νὰ ὑποκείμεθα εἰς ἀτομικὴν καὶ ἀρχιερατικῶς ἐπιβλητικὴν εὐθύνην οὕτως ὥστε διὰ τῆς πρὸ ἡμῶν ἀποκαλύψεως τῶν μυστηρίων τῆς Φύσεως συμμετοχῆς καὶ ἀπολαύσεως τῶν προτερημάτων αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ διεισδυτικοῦ ὀρθαλοῦ μας ἐν ἅπασιν τοῖς θεάμασι καθιστάμενοι ἐνήμεροι τῆς ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς καταστάσεως ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων νὰ δυνάμεθα νὰ προάγωμεν ἑαυτοὺς εἰς σφαῖρας ἀνωτέρας καὶ πνευματικῶς θειοτέρας.

Οὕτως ὡς ἐγγιστα κατὰ τὰς πνευματικὰς ἀποκαλύψεις καὶ ἐπικοινωνίας μας ἐπιλαμβανόμεθα τῆς καταστάσεως τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, τῆς ἀοράτου λεγομένης φύσεως, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐκεῖ δὲν ὑφίσταται τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπάτη, ἡ ὑποκρισία καὶ προσποιήσις, ἀλλ' ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια καὶ ἀγάπη.

Εὐρισκόμεθα πλησίον τῆς πειραματιζομένης τραπέζης καὶ ψυχρὸν ρεῦμα ἀέρος διέρχεται φρικαστικῶς τὸ δερμα μας, ἐνῶ σημεῖα φωτεινά, σφαιρικά, ἐπιμήκη, καὶ σταυροειδῆ ἀναφαίνονται αἴφνης πρὸ ἡμῶν ἐπὶ τοῦ τοίχου, τοῦ στήθους καὶ τῆς κεφαλῆς ἐνίων ἕξ ἡμῶν ἐν ταυτῷ καὶ διαδοχικῶς καὶ ἀμέσως ἢ πρὸ ἡμῶν τράπεζα ἄρχεται κινουμένη κατ' ἀρχὰς μετ' ἐλαφροῦς, εἶτα δὲ ζωηρῶς καὶ βιαίως, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω. Εἶνε ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς παρουσίας καὶ ἐνεργείας μιᾶς περὶ ἡμῶν εὐρισκομένης πραγματικῆς ὀντότητος. Εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκδηλουμένης ἐνώσεως τῶν ρευστῶν.

Καλύτερον ν' ἀναμένετε τὴν συνέχειαν τῶν ἐκδηλώσεων τούτων τοῦ πνεύματος, διότι ἡ ἐσπευσμένη διακοπὴ πρὸς ἐρωτήσεις, περιεργείας ζητήματα καὶ ἐξελίξεις φαινομένων, γίνεται ἀφορμὴ διακοπῆς τῶν ρευστῶν καὶ τῆς συνεχείας τῆς ἐπικοινωνίας.

Τὶ γίνεται φυσικῶς.

Ἡ πνευματικὴ ἰδιότης προσκληθεῖσα ἢ καὶ ἄλλῃ τις ἀφ' ἑαυτῆς προσελθούσα, φυσικὰ ὡς ἀνωτέρα ὄντοτης ἡμῶν εἰς γνώσεις τάξιν καὶ περιβάλλον ἐνεργεῖ συνωδῶ τῇ ἰδιότητι αὐτῆς καὶ οὐχὶ τῇ ἡμετέρᾳ, δηλαδή ἐπι-

ΓΡΑΜΜΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

ΔΙΑ ΤΩΝ κ. ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου κ. Πανᾶ ἐκ Kobe τῆς Ἰαπωνίας ληφθεῖσαν ἐπιστολήν, τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας ἐνδιαφέρει τὸν κ. Υπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

Νομίζομεν ὅτι μία δίκαια ἀπαίτησις τῶν τριῶν Ἑλλήνων τοῦ ζοῦν εἰς τὸ Kobe καὶ τοὺς ὁποίους ἀντιπροσωπεύει ὁ κ. Πανᾶς πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἀπὸ τὸν κ. Ρουσσὸν καὶ νὰ διατάξῃ νὰ παραμείνῃ ὑποπρόξενος ὁ καὶ ἤδη κ. Joung.

Φίλε Κύριε Διευθυντὰ τοῦ «Παντογνώστου»,

Πρὸς τριῶν μηνῶν ὁ ἐνταῦθα ὑποπρόξενός μας κ. H. C. Macnaughton ἀναχωρῶν δι' Ἀγγλίαν ἀνέθεσε τὴν μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του διεύθυνσιν τοῦ ὑποπροξενείου μας εἰς τὸν κ. Douglas M. Joung.

Καλλίτερος πρόξενος ἀπὸ τὸν κ. Douglas M. Joung δνεῖναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ καὶ μίαν ἀνευθύνον ἐσχῆν οἱ τρεῖς τῆς Ἰαπωνίας Ἕλληνες καὶ ὅλοι ὅσοι διελθόντες ἐντεῦθεν τὸν ἐγγῶριον.

«Νὰ μείνῃ γιὰ πάντα πρόξενός μας ὁ κ. Douglas M. Joung καὶ μάλιστα νὰ παρασημοφορηθῇ».

Τὴν ἐσχῆν μας αὐτὴν διαβιβάζομεν εἰς τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον.

Kobe, 6 Δεκεμβρίου 1923

Μετὰ φιλικῶν χαιρετισμῶν.

Χαρ. Πανᾶς

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

«ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

Α.) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1) *Τὰ Ἐξωτερικὰ Συνάλλαγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις* ὑπὸ Ἐμμ. Μ. Χανδράκη, Τμηματάρχου Δημοσίου Χρέους Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν. δρ. 50.

2) *Περὶ Φαρμακευτικῶν Ἐνδείξεων* ὑπὸ Ἀποστ. Παπαδοπούλου, τ. ὑψηλοῦ τῆς Φαρμακολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. δρ. 5.

Βίαν Προσεχῶς

3) *Νομικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* ὑπὸ Ἀδόλφου Merkle κατὰ μετάφρασιν διαπρεποῦς Ἑλληνος νομομαθοῦς.

4) «*Ὁ Ἀντίνοος*» ὑπὸ Β. Ε. Βεκιαρέλλη, μυθιστόρημα τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

Β.) ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1) *Ἡ Καρδιὰ μετὰ τὰ Φίδια* ὑπὸ Ἀθαν. Γ. Κυριαζῆ. δρ. 15.

ΣΗΜ. Ἀπαντὰ τ' ἀνωτέρω ἀποστέλλονται παντὶ τῷ ἐμβάζοντι τὴν ἀξίαν τῶν ἐλευθέρων ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

δραῖ δικαιοματικῶς ἐφ' ἡμῶν. Εἶναι ὡς ἐάν τέσσαρες παῖδες παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον πεπαιδευμένου ἀνδρὸς ἢ σοφοῦ κληρικοῦ καὶ τῷ ζητήσῃσι συμβουλὴν ἢ συζήτησιν ἐπὶ τινος θέματος. Οὗτος βεβαίως συγκεντρῶσιν τὴν προσοχὴν καὶ τὰς σχετικὰς γνώσεις του θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν περίστασιν, διότι δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι πάντες ἐσμὲν ἀδελφοί, ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι καὶ οἱ διψῶμεν πάντες γνώσεων καὶ προόδου. Ἄλλὰ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνταῦθα πειραματιζομένων μήπως ἐξετάζουσιν ποτὲ τὸ εἶδος ἀοράτου φυσικῆς ἐνεργείας καὶ ἐπικοινωνίας γίνεταί μεταξὺ τῶν δύο κόσμων καὶ τῶν δύο ἐπικοινωνούντων ἀτόμων;

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη καὶ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα.

Ἐπακολουθεῖ ἡ ἀόρατος πνευματικὴ ἐπίδρασις καὶ ἐνέργεια.

Οἱ πειραματιζόμενοι σκέπτονται καὶ ἀποφασίζουσιν καὶ ἐν ταυτῷ ἄρχεται ἡ κίνησις μετ' ἡμῶν ἀπαιτουμένην ἐνταῦθα, δυνάμιν ὡς καὶ ποσότητα ἐπικοινωνίας.

Τὸ πνεῦμα ἀμέσως λαμβάνει γνώσιν τῶν διαθέσεων μας καὶ ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἀντίρρησης καὶ κώλυμα ὁμοίως αὐτοῦ σκέπτεται καὶ ἀποφασίζει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν. Καταβάλλει δηλαδή καὶ αὐτὸ κίνησιν, δυνάμιν καὶ ἀριθμὸν, οἵτινες ἐνούμενοι μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν τῆς τραπέζης ὑπαρχόντων ρευστῶν κινεῖται οὕτῃ διὰ τῆς θ ε λ ἢ σ ε ω ς ὁμοῦ τῶν τριῶν αὐτῶν παραγόντων καὶ διότι ὡς εἶπομεν κ ί ν η σ ι ς καὶ π ν ε ῦ μ α εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ. Ὡστε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς ἕκαστον σκοπὸν κίνησις ἐνέχει τὴν δυνάμιν καὶ τὸν ἀριθμὸν.

Ἐν ὅμως ἐλησμονήσαμεν νὰ διατυπώσωμεν ἐνταῦθα, ἂν καὶ εἶναι περιττὸν, διότι πρέπει νὰ εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ψυχολόγους τοῦτο, ὅτι δηλ. τὸ πνεῦμα, ἡ σκέψις, ὁ νοῦς δηλαδή, μεταβαίνει ἐν ἀκαρεῖ ἀπανταχοῦ, ὅπως αἱ ἀκτίνες στρογγύλης φωτεινῆς σφαίρας ὡς καὶ τοῦ ἡλίου κτλ. καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει φυσικὰ ἕκαστον προσκαλούμενον πνεῦμα, λαμβάνει γνώσιν αὐτοστιγμει πάσης ἀποτελειομένης αὐτῷ προσκλήσεως καὶ ἐπικοινωνεῖ ἀμέσως ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκειται ἀφοῦ αἱ ἀκτίνες διευθύνονται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Χαρακτηριστικὸν καὶ ἀλάνθαστον σημεῖον τῆς παρουσίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπικοινωνίας εἶναι ἡ ἐκδήλωσις ψυχροῦ ρεύματος ἀέρος πρὸ τῶν πειραματιζομένων, ὅπερ διαδηλοῖ τὴν ἔνωσιν καὶ ἀρχὴν τῆς κινήσεως τῶν ἠνωμένων ρευστῶν καὶ προηγεῖται πάντοτε.

Οὕτως ἀιλοποιεῖται τὸ ζήτημα τῆς ἐπικοινωνίας μας μετὰ τῶν πνευμάτων καὶ τῆς φυσικῆς πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς συναφείας ὁρατῆς καὶ ἀοράτου φύσεως καὶ ἐν ταυτῷ λύεται ἐν σπουδαῖον πρόβλημα, γρίφος καταντήσαν, ὅπερ ὁ σοβαρὸς ἐπιστημονικὸς κόσμος δὲν δύναται νὰ λύσῃ ἔλλειψι θετικῶν καὶ ἱκανοποιητικῶν στοιχείων.

Ἡδη ὅμως φρονοῦμεν, ὅτι τὸ ζήτημα εὐρίσκειται ἐπὶ πολὺ ὁμαλωτέρον ἐπιπέδον καὶ προκαλεῖ τὸ ἄμεσον ἐνδιαφέρον τῶν ἀρμοδίων, οἵτινες δὲν θὰ δυσκολευθῶσιν ἐφεξῆς νὰ ὀρίσωσι τοὺς ὅρους τῆς μελέτης καὶ ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος καὶ ν' ἀποδεχθῶσι μίαν νέαν θετικὴν κατευθύνσιν τῆς ἐξερευνησεως τοῦ ἀγνώστου.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Και περπατούσα κέρραινα ροδόφυλλα και κρίνα.
 Ω νύχτα φεγγαρόλουστη του μωρωμένου μήνα.
 Κείχε η ψυχή μου συντροφιά τις μωρωδιές μονά-
 [χα·
 κι' όλο ρωτούσα γύρω μου· «Δε θα ξανάρθει
 [τάχα;»

Μα ήρθε της μοίρας ξαφνικό το μανιασμένο
 [άγέρι
 και σάρωσε ό,τι σου έρρανα κι' ό,τι για σε είχα
 [φέρεται
 κέμεινε ο πόνος μοναχά στην έρημιά την τόση.
 Και τα λευκά τριαντάφυλλα, που είχα στο δρόμο
 [στρώσει,
 για να διαβείς και πιότερο για σένα να όμορφαί-
 [ρουν,
 τώρα στα σάπια τα νερά χλωμιάζουν και πεθαίνουν.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΡΟΖΕΣ

ΒΡΑΔΥ ΣΤ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ

Η νύχτα ξαπλώνει γύρω μιá γλυκύτατη ήρεμία που χαρίζει στην ψυχή το ποθητό ξεκούρασμα, λικνίζοντάς την στην άγκαλιά του άπλου ρεμβασμού.

Και το βλέμμα σά σε όνειρο βλέπει τ' άπειρο άστέρια όλων αυτών τους φωτεινούς κόσμους των τρεμάμενων ψυχών και τ' όλόγιομο ψηλά φεγγάρι να χύνουν σπάταλα κάτω στ' άπεραντο βαθυγάλαζο άτλάζι, δέσμες άπ' άσημοκλωστές βροχή από άργυροκέντητες και πλουμιστές άχτίνες, χίλια φιλιá έκτυφλωτικά, χίλια όργιαστικά άγκαλιάσματα.

Στο μαλακό άνάσασμα της θάλασσας γλυτρούνε κι' έρχονται ως έδω οι παλμοί από κάποιο μακρυνό βιολί, ψυχής που επικοινωνεί με το άπειρο, ήχοι που όποτε μοιάζοντας με άπελιτισμένη έξομολόγησι μεσ' το βαθύ της άπόστασης μυστήριο, όποτε άλλάζοντας σκοπό, φτάνουν στην ψυχή μου πολύχρωμο ζωηρό τραγοϋδι έλπίδας μακρυνής και στεφανώνουν τ' άστέρια, χαϊδεύουν τοίς άμμουδιές και πάνε να μαδηθοϋν στα όλόλευκα φωτεινά πέταλα που σελαγίζουν πάνω στα νερά.

Νύχτα μαγευτική, νύχτα πλάνα που συμβουλεύει την άγάπη, την ούρανία κι' άφταστη εκείνη άγάπη που συνεπαίρνει τη σκέψη στα φτερά ένός Ιλίγγου ήδονικοϋ. Πώς άθόρυβα και σιωπηλά άνοιγοντας τοίς βαθύτερες θύρες του είναι μας, κάνεις να βγοϋν να σε καλησπερίσουν κάποιες γλυκόθωρες νεράιδες των πιό ευγενικών μας στομαχών!

Άργά, πάνω στο φωτεινό δρέμο που το φεγγάρι χαράζει πλατή κι' έλεύτερο πάνω στα διάφανα νερά, μιá βαροκούλα νύφη άχνη της νύχτας, πηγαινει άθόρυβα γραμμή κατά το φως ζωγραφίζοντας το πανάκι της πάνω στην άλαφριά ρυτιδωμένη θάλασσα με δυό τρείς πινελιές. Και ξεδιπλώνεται, ξεδιπλώνεται η λευκή της σκιά άφίνοντας το τελευταίο της ξεψύχισμα ήσυχα κι' άπαλά έδω στην ήμερη άμμουδιά που ξεκούράζομαι.

Μά φεύγει, φεύγει προς το φως· θέλω να πιάσω την κρινόλευκη σκιά της τη νερένια παιχνιδιάρικη όμορφιά της, μιá κείνη έγινε τώρα μιá όπτασία άϋλη, φευγαλέα... Και πιστά την ακολουθεί στο γαλήνιο της ταξείδι η ψυχή μου, τυλιγμένη κι' αυτή μεσ' τοίς μαβιούς πέπλους της νύχτας, ναουρισμένη από τοίς ήχους του βιολιοϋ, μεθυσμένη από άρμονία ύπερκόσμια, στα πέλαγα στοίς άγνωστούς κόσμους που νοσταλγεί, στο άπειρο..... στο άτελεύτητο....

Κι' άφίνω το χέρι μου να χαϊδεύη το διάφανο κρουστάλλι, γιατί νομίζω πώς κίτι έμεινε 'κει άπ' τη λευκότη, τη γαλήνη της, τη δροσιά της.

Άθηνά, Ιούλιος 1923

ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΦΙΟΡΕΝΤΣΑ

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Πόλις εύλογημένη, αι' Άθηναι της Ιταλίας. Εύλογημένη από τοίς παλαιούς θεούς που οι Μέδικοι και οι άρχοντες της Σινιορίας εξέθαψαν από το χώμα κι' επανέστησαν με όλας τας τιμάς εις νέα βάρθρα, εύλογημένη και από τοίς Μαντόνες, που τόσον θεία άπεικόνισαν ό μαθητής των Έλλήνων Τοιμάμπουε, ό Τζιόττο και οι άλλοι διδάσκαλοι της Φλωρεντινης Σχολής.

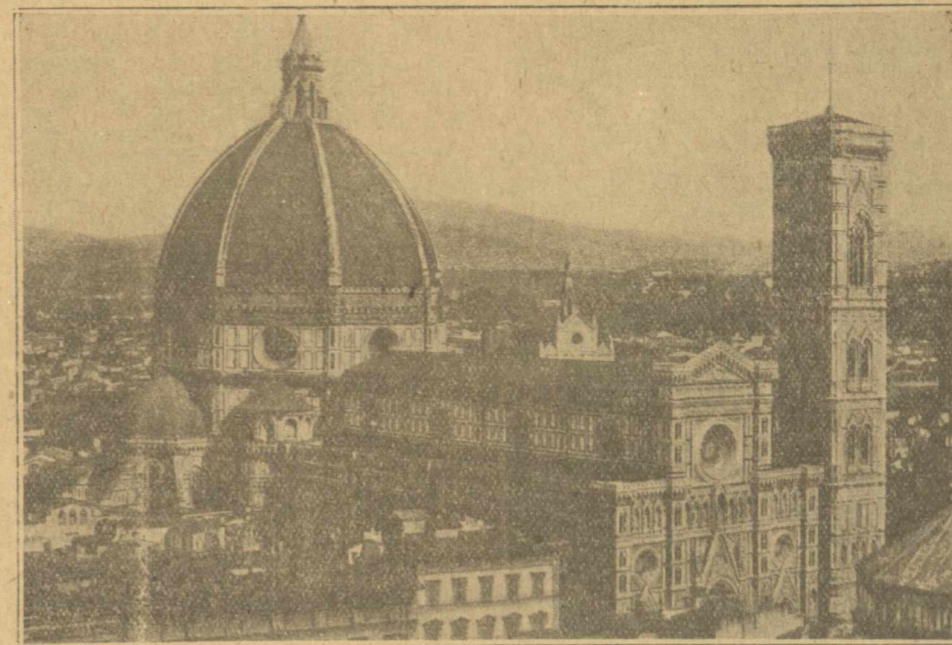
Έδω οι δρόμοι είναι καθαροί, οι λόφοι κάφντοι και κατάσπαρτοι από επαύλεις μικράς και μεγάλας, οι άνθρωποι ευγενείς και πολιτισμένοι. Έρωτάτε κίτι ένα χωρικό και σās άπαντι, άφου πρώτα βγάλη το καπέλλο του και το κρατήση στα χέρια. Λείπουν οι ειδεχθείς την θείαν έπαίται. Από το έστιατόριον έπέρασεν ένας συμπαθέστατος που είχεν άγκύλωσιν εις το πόδι, καθαρός και ξυρισμένος. Σχεδόν δέν ήτο έπαίτης. Ητο άνάπηρος που έκαμεν ευγενικά έκκλησιν εις την ανθρωπίνην άλληλεγγύην. Εις το Φιέζολε δύο παιδάκια—τόσον χαριτωμένα!!--μου έτραγοϋδησαν την «φαρφαλίνα» και το «ανιέλλινο» την πεταλουδίτσα και το άρνόκι, κάμνοντα ρυθμικάς κινήσεις με τα χέρια των. Μου έζήτησαν «οϋν σολνίνο» τοίς έδωσα μιá λιρέττα και θα έξασκολουθοϋσαν να τραγοϋδοϋν ποιός ξέρει για πόση ώρα, αν δέν τα έστελλα να παίξουν. Τοσκανικά άκουσα έλάχιστα σχεδόν διόλου. Καλά λέγουν οϋι καμμία διάλεκτος, κανένα «βερ-

νάκολο», δέν όμιλείται εις τον τόπον του. Άκουσα όμως έδω, όσες φορές ήλθα, τα ωραιότερα Ιταλικά.

Άπό το Φιέζολε, «Μουζέουμ Φαεζολάρουμ» και ρωμαϊκόν άμφιθέατρον, λείπει η Έλλάς. Ω! τι πτυχία εις το Φιέζολε! Ποϋ το έλληνικόν θέατρον των Συρακουσών. Ευτυχώς; οι λόφοι, η άνθησις, οι άνθρωποι, κάμνουν και το Φιέζολε πολϋ ωραϊον. Άλλά αυτά είναι εις τοίς περισσοτέροις.

Άς κινιάξωμεν να ευροϋμε κίτι νέον. Ά! ιδού, εις την ίδιαν με τον Έρμαφροδίτου αίθουσαν της «Γκαλλε-

ϊδική μας ώστε μηχανικώς, χωρίς να το καταλάβομε, άποκαλυπόμεθα και σταυροκοπούμεθα. Είναι η «Παναγίτσα» εμπρός εις την όποιαν μās ειχε μάθει η μητέρα μας να γονατίζομε και να προσευχώμεθα. Είναι η Πλατυτέρα, η Καρδιώτισσα, η «Κυρά Δέσποινα» όλα αυτά μαζί και κίτι περισσότερον από αυτά. Δέν εχηρησιμοποιήθη ανθρωπινον υπόδειγμα δέν έπόζαρε μοντέλλ δια ν' άπεικονίση ό μαθητής των Βυζαντινών την άψηλοτέραν των οϋρανών». Και διατηρεί δια τοϋτο άκόμη το χαρακτηριστικόν έλάτιωμα των βυζαντινών άγιογραφιών,

ΦΛΩΡ

ΕΝΤΙΑ

ρία νιέλι Ουφίτσι» ένα ευγλωτιότατον έλληνικόν ανάγλυφον με τρείς χορευτριάς. Όπως κρατοϋνται, αι δύο ίδιως από τα χέρια νομίζεις 'οϋι πρόκειται να χορεύσουν τον συρτόν η άλλον σύγχροον έλληνικόν χορόν.

Μία άπόδειξις επι πλέον του οϋι είμεθα οι ίδιοι με τοίς προγόνοϋς μας.

Έκεϊνοι οι χριστοί των Φλαμμανδο—Όλλανδών! μοιάζουν με ζυθοπότας παχυνθέντας μακαρίως. Είχα κάμει ήδη την παρατήρησιν εις την Ρώμην. Άλλ' είναι φρυκτόν! Εις την Ιταλίαν «είναι σās Άπόλλωνες οι Ναζωραϊοί» γιατί είχαν μεταφερθη έδω όλοι οι κλαπέντες από την Έλλάδα ωραϊοί θεοί. Εις την Φλάνδραν και την Όλλανδίαν που δέν υπήρχαν Άπόλλωνες είναι σās ζυθοπόται των βορείων κλιμάτων. Γράφω έπηεασμένος από μιαν «άνάστασιν» του Ροϋμπενς η της σχολής του.

Συγκρίνω την Παναγίαν του Τοιμάμπουε που υπάρχει εις την Σάντια Μαρία Νοβέλλα με την Μαντόννα του Τζιόττο που εύρίσκειται εις την Γκαλλερία νιέλι Ουφίτσι. Η προϋτη είναι η ίδικη μας, η Παναγία μας, τόσον πολϋ

κάποιο ελαφρόν στοράβωμα εις τον λαιμόν. Άλλά εκείνη η έκφρασις της, η καθαρώτατα, η άγνότατα παρθενική, εκείνο το βλέμμα της!... οϋτε εις την Άγίαν Τερέζαν του Μπερνίνι οϋτε εις καμμίαν άλλην μυστικοπαθή αναπαράστασιν εμπρός, πονθενά, πονθενά, δέν θα αισθανθήτε την κατάνυξιν που προκαλεί το άριστούργημα του μαθητοϋ των Έλλήνων.

Η Παναγία του Τζιόττο άρχίζει να... έξευρω παίζεται. Το σιήθος της είναι ωραϊον Ιταλικόν. Το σύνολον της ένθνμίζει περισσοτέρον Φλωρεντίαν παρά Ναζαρέτι. Καί η έκφρασις της! σās κινιάζει γλυκά, αλλά με ίχνη ελαφρώς ειρωνείας· φαίνεται σās να σās λέγη:

«Τι παριστάνω εγώ; τι παριστάνεις και οϋ που με κινιάζεις; τι παριστάνει και το παιδάκι που κρατώ; άξιζε τάχα τον κόπο να γείνουν όσα έγειναν εν όνοματί μας»; Ένω του Τοιμάμπουε έχει βλέμματα γεμάτα κλωσύνην, έφ' όσον αλλάζετε θεοίεν φαίνεται σās ν' αλλάζη έκφρασιν και πάντοτε σās λέγει: «μη φοβάσαι, μην άπελπίζεσαι. Εγώ είμαι έδω για το καλό του κόσμου. Εγώ είμαι έδω για τον καθένα που πονεί.»

Ἡ Ἰταλία δόκλιχος εἶναι γεμάτη ἀπὸ Μαντόνες. Ἀλλὰ οὔτε ἡ Μαντόνα ντὶ Φολίνο οὔτε ἡ τοῦ Σασοφερότο οὔτε ἡ Μάτερ Νολορότσα τοῦ Κάρολο Ντόλοισι, οὔτε κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς πίνακας τῆς Ἀναγενήσεως διὰ τοὺς ὁποίους ἐχορηγοποιήθησαν τὰ τελειότερα ἀνθρώπινα μοντέλλα, εἰμπορεῖ νὰ συγκριθῆ, μὲ τὸν πίνακα τοῦ Φλωρεντιανοῦ μαθητοῦ τῶν Ἑλλήνων ποῦ εἶχε μάθει ἀπὸ τοὺς διδασκάλους του νὰ ζωγραφίζῃ χωρὶς μοντέλλον, ἐμπνεόμενος μόνον ἀπὸ τὴν πίσυν.

Β. Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ

Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

ΣΤΑ ΛΥΡΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ ΥΠΟ CAROL-BÉRARD

Εἰδικὸν ἄρθρον διὰ τὸν «Παντογνώστην»

Παρίσιοι, 5 Ἰανουαρίου, 1924.

Ἡ ἐποχὴ 1923 — 1924 ἤρθε τὰς ὑποσχέσεις τῆς. Ἀγγεγέλλετο ὡς μέλλουσα νὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ μουσικὴν ἐργασίαν. Ἐξ ἀρχῆς προσεβλέποντο πολλοὶ νεωτερισμοὶ εἰς τὰς μεγάλας μας λυρικές σκηνάς, διακόσμιαι ἢ τριμακόσμιαι ἀίλαϊ συναυλίαι ὁρχήστρας, πλείονες τῶν χιλίων διακοσίων μουσικαὶ συγκεντρώσεις αἰθουσῶν, διάφοροι μουσικαὶ ἰδιωτικαὶ ἢ πανηγυρικαὶ συναυλίαι.

Προφανῶς δὲν θὰ ὑπάρχη, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἰς τὸν κόσμον ἄλλη πόλις ἀπὸ τὸ Παρίσι ὅπου μὲ τὴν ἀφθονίαν νὰ δέουν τόσο πολυάριθμοι καταρτάται ἡχητικότητος. Καὶ παρασιωπῶ ἀκόμη ἐνταῦθα τὰ ἐλαφρὰ ἔργα (τόσον ἐλαφρὰ ὥστε σχεδὸν νὰ εἶναι ἀνύπαρκτα) τοῦ εἶδους τῆς «Κυρίας» ἢ τῆς «Ἐξώμου Κυρίας» τῶν δύο αὐτῶν κλασσικιστῶν: *Christiné*, τοῦ συγγραφέως τῆς «Φί-Φί» καὶ *Yvain*, τοῦ συγγραφέως τοῦ «Τὸ Στόμα σου».

Βεβαίως ἐὰν τὰ ἔργα αὐτὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ὀλίγον ἀπὸ μουσικῆς ἀπόψεως, εἶναι ὅμως ἀξιοσημεῖα τοῦλάχιστον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως, διὰ τοὺς συγγραφεῖς των εἰς τοὺς ὁποίους προσπορίζουν μέσα «ὑπάρξεως» θαυμασίου ἠδξήμενα.

Εἶναι κἀπως σκανδαλώδες νὰ σκέπτεται κανεὶς τὴν δύσκολον ζωὴν τοῦ ἀληθινοῦ μουσικοῦ. Ἄλλως τε, ἐὰν μνημονεύω τὴν ἐκτέλεσιν τοσοῦτων θεατρικῶν παραστάσεων καὶ τοσοῦτων συναυλιῶν, τὸ κάμνω διὰ νὰ μὲ λυπηθῶν οἱ ἀναγινώσκοντες.

Λέγουν διὰ τὴν ἐργασία δημιουργεῖ τὸ ὄργανον. Ἀλλὰ τότε οἱ μουσικοκριτικοὶ θὰ ὄφειλον νὰ εἶναι προικισμένοι μὲ ἡμίσειαν δωδεκάδα αὐτῶν τοῦλάχιστον.

Ποῖν ἀρχίσουν νὰ παρουσιάσουν τοὺς νεωτερισμοὺς των ἡ *Opéra* καὶ ἡ *Opéra-Comique* ἐώρασαν ἢ πρῶτη τὴν πενηκοστὴν παράστασιν ἀριστοτεχνικῆς τοῦ Πῶλ Ντυκά ἢ «Ἀριάννα καὶ ὁ Κνωπο-Πῶγων», ἢ δευτέρω τὴν πενηκοστὴν παράστασιν τοῦ σπινθηροβόλου ἔργου *Halanera* τοῦ Ραούλ Λαπαρῶ. Ἠκολούθησαν ἐν τῇ

Opéra: ἡ δημιουργία τοῦ «Κήπου τοῦ Παραδείσου» «Μαγεμένη Νύχτα» αἱ ἐπαναλήψεις τῆς «Ἀπαγωγῆς ἀπὸ τὸ Σεράϊ» τοῦ Σιγκουρ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκατονταετηρίδος τοῦ *Reyer* καὶ τῆς *Esclarmonde*. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Μασσενῆ, τὸ περισσότερο λησμονημένον ἴσως, χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε τὸ καλύτερον οὔτε τὸ χειρότερον, δὲν στερεῖται οὐδεμιᾶς τῶν ἀσφαλῶν φωνητικῶν ἐντυπώσεων. Κατὰ τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὸ δίδαγμα τοῦ Μουσουργουῦ: «Ὅποιος δὲν γράφει καλὰ διὰ φωνὰς δὲν μπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ εἰς μακρὰν διατήρησιν (τοῦ ἔργου του)». *H. Esclarmonde* ἄλλως τε περιέχει πραγματικῶς ὠραίους τόνους, διηγηματικὰ μέλη ἐπιδεξίου τίτλου. Εἶναι θλιβερὸν, ὅτι μουσουργὸς κατέχων τόσον τὴν τέχνην του, ἔστω καὶ ἐκνοσίως του, ἐθύσασε τόσον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γοητεύσῃ. Εἰς τὴν *Opéra-Comique* ἄς ἀναφέρωμεν τὰ ἔργα *Sainte Odile*, *la Griffe*, τὸ «Ἀπολωλὸς πρόβατον». Εἰς τὸ *Trianon Lyrique* «οἱ προσκυνητὰ τῆς Μέκκας». Εἰς τὸ θέατρον τῶν «Ἡλυσίων Πεδίων» ἢ «Δημιουργία τοῦ Κόσμου» καὶ ἐν ἀμερικανικῶν μπαλλέτο τὸ *Within the Quota*, ἐκτέλεσθέντα ὑπὸ τοῦ θιάσου τῶν Μπαλλετῶν τοῦ κ. *Rolf de Maré*.

Ὁ κ. Ἄλαρ. Βουρνὼ ἔγραψε τὸν λυρικὸν μῦθόν του «Κήπος τοῦ Παραδείσου» ἐπὶ ἐνός ποιήματος τῶν κ. κ. *Robert de Flers* καὶ *Caillavet*, κατὰ τὸν *Andersen*. Ἰσως οἱ συντεράται δὲν προσσηροζόντο καλῶς πρὸς τὴν κἀπως τραχεῖαν μουσάν του. Νομίζω ὅτι εἰς τοῦτον τὸν Κήπον ὅλα τὰ ἄνθη δὲν εἶναι ἐστερημένα θκανθῶν καὶ δι' ὁ προσφιλῆς φιλοσοφικὸς μῦθος, ὁ ἀραχνούφαντος καὶ ἀπλῆς συλλήψεως τοῦ *Andersen*, ἔγινε κἀπως βαρύτερος. Ἡ ἐντύπωσις τοῦ *Zola* καὶ τοῦ Βάγγρεο δεικνύει ἰσχυρῶς τὴν ἰδιωσυγκρασίαν τοῦ κ. Βουρνὼ καὶ τὸν στενοχωρεῖ, διὰν πρόκειται περὶ λεπτῆς εὐαισθησίας καὶ συγκινήσεως.

Ἐπὶ τούτοις σελίδες ζωηρῆς αὐτομάτου κινήσεως συγκινητικοῦ μεγαλείου γραμμένα εἰς ὕψος ἐστερημένον ἐκ τλήξεω, διότι, κατὰ τὴν ἰδίαν του ὁμολολίαν, ὁ κ. Ἄλφ. Βουρνὼ «δὲν ἀποβλέπει εἰς πλουτισμὸν τῆς Τέχνης διὰ νέων στοιχείων», ὅπερ δὲν ἐμποδίζει αὐτὸν διόλου νὰ εἶναι ὑψηλῆς μουσουργός. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι ἡ «Μακρινὴ Νύχτα» εἶναι πρωτόκονιστον ἔργον; Πράγματι τὸ μπαλλέτο τοῦτο τοῦ κ. Λέον Μπακὲ μμεῖται τὸ ὄνειρον δύο νεανίδων συγχρότων τῆς κομῆσεως *de Ségur*, ἀποκοιμηθεισῶν ἐν μέσῳ τῶν κουνελῶν των. Πρόβλημα διὰ χορὸν θελκτικὸν ἐπὶ τεμαχίων τοῦ Σοπὲν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ κ. *Vuillermeg*, προσαρμοσθέντων καὶ ἐνορχηστρωθέντων ὑπὸ τοῦ κ. *Louis Aubert*, τοῦ ἐπιφανοῦς συνθέτου τοῦ «Κνωποῦ Λάσου».

Ἡ ἐκλογή εἶναι συνετὴ (μελέται, μέγα *rondo* συναυλίαι, προανακρούσματα) καὶ ἡ ἐνορχήστρωσις διατηρομένη μετ' ἐδλαβείας τοῦ ὕψους τοῦ Σοπὲν ἐναρμονίζεται ἐπιδεξίως πρὸς χρωματισμοὺς ἐρασιμαμέτους ἀπὸ τὴν σημερινὴν μουσουργικὴν.

Τὸ μουσικὸν λιμπρέτο τῆς *Sainte-Odile* οὐδόλως

ἐπιτρέπει εἰς τὸν κ. *Marcel Bertrand* νὰ ἐκφρασθῇ ποιητικῶς. Ἡ μελοποίησις φαίνεται πλ. νοιωτέρα εἰς προσπαθείαις παρὰ εἰς πραγματοποιήσεις. Ἐργασία εἰσπύει δητὸς ἀλλὰ στερομένη ἀτομικότητος ζωῆς καὶ αἰσθηματοῦ θεατρικοῦ. Ἰδοὺ μουφαλ ἄς δυνάμεθα ν' ἀπευθύνωμεν κατὰ τῆς *Griffe* τοῦ πρότινος ἀποθατόντος ἀντιχοῦς *Fourdrain*. Ὅποια ἐντοῦτος ζωῆ καὶ ὅποια σκηρικὴ κίνησις. Ἡ δρᾶσις φθάνει μέχρις ἰγωνίας. Ἡ ἀξία τῆς μουσικῆς εἶναι νὰ σημειώη τὴν περιμετρον τῆς δρᾶσεως ταύτης μετ' ἀκριβείας καὶ ἀπλότητος ὁρμητικῆς. Εἶναι ἀληθοφάνεια (*vérité*) τοῦτο. Ὑπάρχει προφανῶς κἀποια μεγαλυτέρα θεατρικὴ τέχνη ἔργα ὅπως ὁ «Περίλας» τοῦ ἀγαπητοῦ μεγάλου μας *Debussy* ἢ ἡ «Ἀριάννα καὶ Κνωποπῶγων» τοῦ *Dukas* ἀποδεικνύουν τοῦτο ἀνατιρορήτως.

Κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο τρίμηνον τῆς ἐποχῆς ὁ μάλιστα φημισθὲς νεωτερισμὸς εἶναι ἀταμφορήτως τὸ «Ἀπολωλὸς πρόβατον» τοῦ κ. *Darius Milhaud* ἐπὶ κειμένον τοῦ κ. *Francis Jammes*.

Οἱ ἄνθρωποι ποῦ πηγαίνουν εἰς τὰ θηριοτροφεῖα διὰ νὰ ἴδουν καταβροχθιζόμενον τὸν θηριοδαμασίτην ἐλυπήθησαν ἀναμφιβόλως διὰ τὴν ἐσπέραν ποῦ ἔχασαν. Πράγματι, τὸ ὄνομα τοῦ κ. *Milhaud*, θιασώτου τῆς νέας μουσικῆς προοιωνίζετο κἀποιαν ὀχλαγωγίαν. Ἄλλ' ὅχι, ἡ μουσικὴ τοῦ «Ἀπολωλὸς προβάτου» οὐδόλως παρέχει πραγματικῶς ἀφορμὴν οκυνδάλου. Ἀρχαία ἤδη κατ' οὐδὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν σημερινὴν τεχνοτροπίαν τοῦ δημιουργοῦ τῆς. Οὐδὲν ἔχνος ἀτονισμοῦ οὔτε πολυτονισμοῦ (*atonalité, polytonalité*). Ἡ ἁρμονία δὲν παρέχει ἀλληλουχίας «μπολοσεβικικάς». Τὸ πᾶν εἶναι κατονικῶς ἰσορροπημένον, δεξιῶς συγκεκορημένον. Ἡ ἐπιδεξία ἐνορχήστρωσις δὲν παρέχει ἀκόμη ἴαν ἐκπληκτικούς συνδυασμοὺς ἤχων (*timbres*). Ὁ κ. *Milhaud* εἶναι ἀξέπαινο: διότι ἐγώρισε νὰ συνθέτῃ ἀτιμωσφαιραν ἐνίοτε πολὺ ἐντονον, περὶ πρόσωπα, εἰς ἂ ὁ κ. *Francis Jammes* παρέχει οἰκειοθελῶς βεβαίως, καίτοι πολὺ λυπηρῶς φρασσεολογίαν χυδαίαν, ἀφελῆ κἀπως δηκτικὴν. Ποίαν πορείαν ἐπραγματοποίησεν ὁ κ. *Milhaud* ἀπὸ τὸ «Ἀπολωλὸς Πρόβατον» μέχρι τῆς «Δημιουργίας τοῦ Κόσμου» τῆς συντεθείσης ἐπὶ μιᾶς διηγήσεως τοῦ *Blaise Cendrars*: Πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου κατὰ τὴν φιλολογίαν τῶν μαύρων. Βλέπει τις ὄλην τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν ἠδύνατο τότε νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ μουσουργός. Οὐδόλως ἐστερήθη αὐτῆς. Ἡ μελοποίησις πλήρης ὀνθημικότητος καὶ δυνάμεως, σιηρίζεται ἐπὶ λογικῶν σχεδίων, ἀλλὰ πάντως εἶναι ὀλίγον ἀσυτάρητος ἀπὸ ἀπόψεως ὁρχηστρωσεως. Δὲν εἶναι βεβαίως ἀπὸ τὰ ἀριστὰ τοῦ *Milhaud*, ἐν τούτοις εἶναι περίεργον.

Εἰς τὰ σονηδικὰ ταῦτα μπαλλέτα ἢ διασκεδαστικὴ ἐπιτεώρησις τοῦ Καρφιδείου, ἢ γελοιογραφικὴ καὶ ἢ ἐξωφρενικὴ τοῦ *Within the Gota* μᾶς ἐξέπληξε διὰ τὴν ἀπροόπιον συνιρογασίαν τοῦ σοβαροῦ *Charles Koechlin* καὶ τοῦ μουσικοῦ Τζᾶζ-μπάντ *Cote Carter*. Μάλιστ' ὁ *Koechlin* ὁ ἄνθρωπος τῶν λεπτῶν νοσταλγῶν ὅστις

ὁρχήστρωσε τὴν μουσικὴν τὴν ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου μουσικοῦ. Θὰ ἔχω σχεδὸν συμπληρώσῃ τὰ περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν ταῖς παρισιναῖς λυρिकाῖς σκηναῖς, διὰν θὰ προσθέσω ὅτι ἐκάστην ἐσπέραν ἐβαλλάσσονται διαδοχικῶς τὰ θεατρικὰ τεμάχια ποικίλλοντος δραματολογίου. Εἰς τὴν *Opéra* τὸ Μαγευμένο φλάουτο, ὁ Ριγολέτιος, ἡ Καταδίκη τοῦ Φάουστ, καὶ ὁ Φάουστ βέβαια ἢ σαρὶς σωτηρίας τῆς *Opéra* «ὁ Χρυσὸς τοῦ Ρήνου» ὁ Δόεγκριν, ἡ Θαῖς, ἡ Ἡρωιδιάς, ἡ Μαγεία τοῦ *Dukas*, τὸ θαυμάσιον *Boris Godonov*, κλπ.

Εἰς τὴν *Opéra-Comique*, αἱ «Παλαιὰ ἐπιτυχία τῶν γαριάδων μας» ἢ «Λακμὲ» ἢ «Μιράγ» ἢ σπινθηροβολοῦσα «Κάρμεν» ὁ «Γάμος μετὰ τοὺς φανούς» *Fortunio*, *la Hulla*, *Marouf*, ἢ «Λουίζα» τοῦ *Charpentier*, ὅπερ ἔργον ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὴν πενηκοστὴν παράστασιν, *Manon-Werther*, *le Jouglem de Notre-Dame* κλπ. Καὶ ἴνα μὴ λησμονήσω τὴν Ἰταλικὴν ομάδα ἢ Τόκα, οἱ Παλλιάτοι, ἢ Κυρία Μπατεροφλάν κλπ.

Τὸ *Trianon-lyrique* καὶ ἡ *Gaité-lyrique* διανέμονται τὰς ὀπερέτας: *Véronique*, *Miss Helyett*, ἢ «Κόρη τῆς Μανιὰμ ἀγκῶ», *Rip*, οἱ Χωροφύλακες εἰς τὸ Μοναστήριον, τὸ «Ὀνειρωδὲς βάλς» οἱ «Γάμοι τῆς Γαλατείας» ἢ «Μασκῶν» κλπ. Ἡ *Gaité-lyrique* δίδει τὴν πρῶτην παράστασιν ἐνός πολὺ κακοῦ ἔργου, «Ἐρως πειρηκλήσεως» καὶ τὸ *Trianon-lyrique* δύο πολὺ γοητευτικὰς ἐπαναλήψεις: τὸν παλαιὸν *Richard-Coeur-de-Lion* τοῦ *Grétry* καὶ τὴν ἐξαιρετον *Servante-Maitresse* τοῦ *Pergolèse*.

Ὑπάρχουν ἔργα διὰ κάθε γούστον αὐτῆ εἶναι ἡ τύχη τῶν Παρισίων. Εἰς προσεχῆς ἄρθρον θὰ ὁμιλήσω διὰ τὰς συναυλίαις, ὅπου θὰ εἶναι δυνατὸν ν' ἀντιληφθῆ τις ὅτι οἱ μελομανεῖς δύνανται νὰ εὑρουν πῶς νὰ ἰκανοποιήσουν τὴν ματίαν των, ματίαν ἄλλως τε ἀκίνδυνον, ἀφ' οὗ εἶναι γνωστὸν ὅτι «ἡ μουσικὴ πρᾶναι τὰ ἤθη».

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

ΥΠΟ Μ^ε F. DE JOANNIS

Εἰδικὸν ἄρθρον διὰ τὸν «Παντογνώστην»

Παρίσιοι, 5 Ἰανουαρίου 1924.

Τὸ Παρίσι ἀποτελεῖ φωτεινὴν ἐστίαν, εἰς τὴν ὁποίαν λάμπουν φλόγες ποικιλοτρόπως ἐνισχυτικά. Τὸ διαρρεῦσαν ἔτος δὲν παρέδωκεν εἰς τὴν κριτικὴν καὶ τὸ κοινὸν τὰ ἀριστοτεχνικὰ, τὰ ὁποῖα δικαιοῦμεθα νὰ προσδοκῶμεν ἀπὸ τοὺς ἐγχερίτους συγγραφεῖς μας, ὡς καὶ ἀπὸ τοὺς νεαροὺς ἀρχαρίους, οἵτινες ὁρμῶσιν ἀλματικῶς πρὸς τὴν δόξαν.

Τὸ ξένον θέατρον ἔκαμε λαμπρὰν ἐπιθεσίαν καὶ ἡ ἀνεξίκακος φιλοξενία μας ἐπέτρεψε νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐπὶ τῶν καλλιτέρων σκηνῶν μας θιασοὶ, ἐν μέρει ἢ καθ' ὅλον ξένοι, διδάσκοντες ἔργα ῥυσεθῶν των συγγραφέων. Τοῦ-

το θεαίως αποτελεί προσπάθειαν ενδιαφέρουσαν, ήτις ευρύνει τὸ κριτικὸν μας πεδίου, ἀλλ' ήτις, κατὰ τὴν γνώμην μας, οὐ μόνον δὲν ἐκέντρισε ἀρκούντως τὸν ζήλον τῶν συγγραφέων μας, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἐρριψεν εἰς ἀπογοήτευσιν.

Ἡ Ορέτα γνωρίζει τὴν στιγμὴν ταύτην μίαν δόξαν ἀναζητήσαν, καὶ συμπαρασύρουσαν πλῆθος διατελοῦν ἐν θαυμασμῷ καὶ προσηλώσει. Μετὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀποκάλυψιν ἦν παρέσχον ἡμῖν ἡ Κυρία Ida Rubinstein μετὰ τὴν «Φαίδραν» τοῦ Ντ' Ἀνουόντσιο, ἡ Ρωσσία ἐνεγράφη εἰς τὸ πρόγραμμα μετὰ τὴν «Khouantchina» τοῦ Moussorgki' ἔπειτα μετὰ τὸν «Βόριν Γκουντουνόβ». Ἐπιτυχαί πλήρεις καὶ ἀξίαι· καὶ ἰδοὺ εἰς αὐτὰς εὐδαίμονες γυρλάνται τοῦ Massenet προσκολλῶνται ἐκ νέου εἰς τὸν διάκοσμον. Ἡ «Ἐσκαρμόνδη» ἐπανέκτησε τὴν φήμην καὶ συνήνησε θριαμβευτικὴν συμπάθειαν. Ἡ Κυρία Fonny Hdley ὑποδύεται ταύτην ἐξαίρετως, κάπως ἐπιτετηθευμένη ἴσως, ὅχι ἀρκούντως σινιταγμένη, ἀλλ' ὁ τενόρος Franz προσταθεὶ δλόκληρον τὸ ἔργον τοῦ συνθέτου μετὰ τὴν λαμπρὰν φωνὴν του καὶ τὴν θεατρικὴν του τέχνην.

Ὁ Massenet θὰ παραμείνῃ μετὰ τὸν Gounod ὁ κατ' οὐσίαν Γάλλος μουσουργός, διότι συγκεντρώνει τὸ σύνολον τῶν προτερημάτων καὶ τῶν ἀτελειῶν τῶν προσφῶν εἰς τὴν φυλὴν μας. Πλήττει τὰ ὄρα μετὰ τόνους λεπτοῦς καὶ ἀρμονικούς, εἶναι εὐκολος καὶ ἀδρός. Εἶναι πρὸ παντὸς γόης, ἀπέχει δὲ πολὺ τῶν σημερινῶν ἐκνευριστικῶν συμφωνιῶν, αἵτινες δημιουργοῦσιν ἀναμριδῶδες ἐποχὴν, ἀλλὰ τὰς ὁποίας σὺτοσχεδιασμός ὑπεράγαν ἐμφανῆς καθιστᾷ ἀπροσίτους εἰς τὰ ὄρα, πλήρεις εἶτι οὐσίας τῶν ἀρμονιῶν τῆς Σχολῆς, ἣν σήμερον θέλουσιν νὰ θεωροῦν ἐξαφανισθεῖσαν.

Τὰ θεάτρα Κωμωδιῶν εἶναι ἀνίσου ἀξίας. Τὰ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιουμένα σήμερον ἔργα ὑπὸ μορφὴν ἐκ παραδόσεως πανηγυρικὴν δὲν περιέχουσιν τὸ παρέχον ἐντύπωσιν καὶ συγκρατοῦν τὴν διάθεσιν τοῦ κοινού. Ὁ μέγας Μπατάιγ ἀναζή εἰς τὸ Vaudeville. Ἡ μοῖρα τοῦ συγγραφέως τούτου ἐκαλύφθη πολὺ ἀπὸ αἰγλήν καὶ φρόνησιν, ὥστε νὰ μὴ στενάξῃ ἐνώπιον τῆς παραστάσεως (παρ' ὀλίγον νὰ εἴπω τῆς κερδοσκοπίας) τῆς ἀγνωστῆς μεγαλοφυΐας του.

Ὁ Ἄνρὺ Μπατάιγ ὑπῆρξε νεωτεριστής, ὑπῆρξε ὁ ἀπόστολος καὶ ὑπῆρξε φιλάνθρωπος καὶ μεγαλοπρεπὸς θρησκείας. Μᾶς ἤνοιξε τὰς θύρας τοῦ μυστηρίου καὶ τοῦ μεγάλου οἴκου τῆς καρδίας. Συνέθεσε δράματα τῆς ψυχῆς τὸ «Γαμήλιον ἐμβυτήριον» συνέθεσε δράματα τῆς σαρκὸς τὴν «Στοργὴν». Ἐθεξε τὰ μυχιαίτα ἐνοστια τῆς ὑπάρξεως. Εἶναι ἀπειρος ὑπεράνω παντός, ὅπερ θεωρεῖται μέγα.

Βοηθεύμενος κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του ὑπὸ ἀφοσιώσεως περιπαθοῦς καὶ εὐφροῦς, μᾶς εἶχε συνήθειαι εἰς θαυμασίαν ἐκφρασιν φιλάνθρωπον τῆς διανοίας του· ὡς κλαύσωμεν τὴν Berthe Bady ὡς καταθέσωμεν ἐπὶ τοῦ τάφου της τὴν δάφνην, τὴν ἀδελφὴν ἐκείνης, ἣτις σκιάζει τὴν δασιν ὑποκοιμάται ὁ ποιητὴς Ἄνρὺ Μπατάιγ ἀπέ

θανον ἀμφότεροι· ὅ,τι μᾶς μένει πλέον ἐξ αὐτῶν εἶναι μόνον σύμβολον καὶ ἀνάμνησις.

Ἡ «Γυμνὴ γυναίκα» διαφημίζεται εἰς τὸ Vaudeville. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ἀριστον τοῦ δραματοῦργου, εἶναι ἐν ἐξ ἐκείνων, ἅτινα κάμνουν τὴν καλύτεραν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον διὰ δράσεως ἀμέσου ἀρχομένης ἀμέσως μετὰ τῆς ἠρωίδος Λολέττας καὶ τῶν θεατῶν. Εἶναι ἔργον πολὺ θεατρικόν, ὅπερ ἀνυψοῖ τοὺς ἐρμηνευτὰς του καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς ἀσφαλεῖς ἐπιτυχίας. Ἐὰν ἡ ὀψιγενῆς ἐκμετάλλευσίς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Μπατάιγ ἐξέλεξε τὴν «Γυμνὴν γυναίκα» ἐνεπνεύσθη ταύτην κατὰ καλὴν τύχην. Τυγχάνει τὸ ἔργον τοῦτο εὐνοϊκωτάτης ὑποδοχῆς καὶ, ὅ,τι καὶ ἂν εἴπη τις, τὸ ἔργον ἔλκει τὸ πλῆθος, διότι ἀφ' ὅτου ἡ κυριωτάτη διερμηνεύς Δεσποινίς Yvonne de Bray ἠσθένησε, ἡ εὐαίσθητος καὶ συγκινοῦσα Germaine Dermoz ἀντικατέστησεν αὐτὴν μετὰ πλήθους ἐπιτυχίας καὶ ἰκανοποίησιν ἐξ ὀλοκλήρου τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπερ οὐδεμίαν ἐδοκίμασε δυσθυμίαν ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης.

Σκηναί τινες διεκρίνονται διὰ τῶν ἐν αὐταῖς προσπαθειῶν πρὸς ἀναζήτησιν νέων κανόνων καὶ παραγωγῆν πρωτοτύπων ταλέντων. Ἡ Κωμῶδία τῶν Ἡλυσίων Πεδίων μᾶς ἔδωκε τὸν «Knock» ἢ τὸν «Θρίαμβον τῆς ἱατρικῆς», σάτυραν ὑψηλῆς κωμικότητος, πολὺ διασκεδαστικὴν ἐπιθεσθιοῦσαν τὰ μεγάλα καὶ ὑπέροχα πλεονεκτήματα τοῦ Jules Romains.

Τὸν βόλον τοῦ Knock, ὅστις προβάλλει μετὰ ἀληθῆ διάκοσμον καὶ τελείως προσηροσμένον, ἐρμηνεύει ὁ κ. Jouvot κατὰ τρόπον καταπλήσσοντα. Ὁ ἠθοποιὸς οὗτος, ὅστις πρὸ τίνος ἐχωρίσθη τοῦ Jacques Copeau, δι' ὃ πρέπει νὰ τὸν συγχαρῶμεν, εὖρε τέλος τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλώσῃ ἓνα ταλέντο ἀρίστα διαπεπασμένον, τὰ μάλιστα εἰλικρινές καὶ εὐάρεστον.

Μᾶς ἀναγγέλλουν διὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος Μπαλλέττα μουσουλμανικά, συντεθέντα ὑπὸ Μουσουλμάνου Αἰγυπτίου ποιητοῦ, τοῦ Κ. Νιζάμ ἐλ Μούλκ ἐπὶ μουσικῆς τοῦ Ρώσου συνθέτου Melmeister. Ὅσα εἶναι δὲ ταῦτα: «Ἡ Κόρη τοῦ Φαραώ», «Ἡ ἐρωτικὴ νύξ» παρὰ τῆ βασιλίσσης Σεμιράμιδι, ὁ Shah Tchah, βασιλεὺς τῶν Ἰνδιῶν, αἱ «Παρθέναι τοῦ Ἰσαχά», καὶ ἡ «Νουβικὴ νύξ». Οἱ τίτλοι οὗτοι, ἀγνῆς θρησκευτικῆς τυπικότητος, μᾶς δεικνύουν ἔργα ἐπικλητικὰ τῶν παραδοξοτάτων πολιτισμῶν τοῦ παρελθόντος· ἐν Περσίᾳ, ἐν Ἰσλαμίᾳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Ἰνδίας, ἐνθ, εἰς ἐποχὴν ἀπομεμκρυσμένην κατὰ πεντακισχίλια ἔτη, ἡ Ὁραιοτής ἔλαβε μορφὴν ὕλης εἰς εἰκόνας ἀφθάρτους.

Ὁ Νιζάμ ἐλ Μούλκ ἐζωγράφησεν ὁ ἴδιος τὰ σχέδια τῶν διακόσμων, τὰς εἰκόνας τῶν γιγαντιαίων θεοτήτων, τὰς ὁποίας θὰ ἴδωμεν νὰ μεταβάλλουν τὴν σκηνὴν τῶν Ἡλυσίων Πεδίων εἰς φωτοβόλον καὶ μεγαλοπρεπῆ ναόν.

Ὁ Paul Poiret ἐνδύει τοὺς χορευτὰς μετὰ μυθώδη μεταξωτὰ μετὰ καταπληκτικὰς ἀποχωρώσεις. Ἀναμνήσεις ἐκ τῆς γηραιᾶς Κίνας συνδυάζονται μετὰ τὸ ὑπέρλαμπρον ἀνατολικὸν στυλ.

Ἡ μουσικὴ τοῦ Melmeister εἶναι σιγκινῆτικὴ καὶ ρυθμικὴ, ἀσυνήθης καὶ μελωδική. Εἶναι ἐνθς ἀτελειώτος καὶ μεθυστικός ὕμνος ἀποδλέπων εἰς τὴν ἀναπόλησιν τῆς ἀνατολικῆς γοητείας.

Τὸ θέατρον τῶν Ἡλυσίων Πεδίων παρέχει ἄσυλον εἰς νεωτεριστὰς, εἰς θρησκολήπτους, εἰς πιστοὺς. Ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ κ. Jacques Hébertot ἐνδιαφέρεται περὶ παντὸς ὅ,τι εἶναι διάφορον, ὅ,τι εἶναι σύγχρονον, περιεργον καὶ νεωτεριστικόν.

Θύελλα αἰφνιδία καὶ παρατεταμένη, κάμνει τὸν σεμνὸν ναὸν τῆς Comédie Française νὰ τρέμῃ. Κωμῶδοι ἀνυπόμονοι καὶ γενναῖοι, εἰς οὗς ὁ μέγας πόλεμος ἔδωκε δικαιώματα ἀξία σεβασμοῦ. Γυναίκες κωμῶδοι τῆς μόδας διαφθαρεῖσαι ὅπὸ τὴν ἰδιότροπον ἐπιτυχίαν, ἡ συνδεθεῖσαι διὰ τοῦ γάμου πρὸς δυνατοὺς καλλιτέχνας· μία δλόκληρος ὀρμητικὴ νεολαία, μεθυσμένη ἀπὸ δόξαν καὶ σκληρὰ πρὸς τοὺς παλαιούς, θέλει νὰ ἐξοστρακίσῃ τοὺς γηράσκοντας θεοὺς διὰ ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐπὶ βάθρων, ἅτινα στήνει εἰς αὐτοὺς ἡ εὐνοία τοῦ κοινού. Εἶναι ἀνωφελές καὶ ἐπικίνδυνον νὰ ἀσπασθῇ τις ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐριδία, ἀλλὰ, ἐν ὀνόματι τοῦ κοινού, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι κατεπονήθημεν ἐκ τῶν παραλελυμένων φωνῶν καλλιτεχνῶν τινων, ἐκ τῶν καταπεπονημένων χειρονομιῶν τῶν, ἐκ τοῦ βαρέως βεβίσηματός των, ἐκ τῶν ρυτίδων των, τὰς ὁποίας τὸ ψιμύθιον δὲν κρύπτει πλέον ἀρετὰ. Ὅσα ἔπρεπε οἱ καλλιτέχνη μετὰ τῶν πρώτων γνώσεων τῆς δραματικῆς τέχνης νὰ διδάσκωνται τὴν ἀνάγκην ν' ἀποσύρωνται, ὅταν ἡχῆ ὁ κώδων τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀποχωρήσεων. Ὅσα εἴπη τις ὅτι ὁ κόσμος ὀφείλει κάποιαν εὐγνωμοσύνην πρὸς ἐκεῖνους, οἵτινες ἐγνώρισαν ἐπὶ τοιοῦτον χρόνον νὰ τὸν τέρπουσιν ἢ νὰ τὸν διασκεδάζουσιν;

Διὰ τὴν Γαλλικὴν Κωμῶδιαν τὸ πρόσχημα εἶναι ψευδές· οἱ καλλιτέχνη τοῦ Ἰβρύματος τούτου εἶναι εὐτυχεῖς, διότι ἀφθονος πλοῦτος ἀμείβει τὰς προσπάθειάς των· ἡ ἀθλιότης, αὐτὸ τὸ τρομακτικὸν καὶ ἀπελιπὸν φάσμα, δὲν τοὺς ἐνεδρεύει κατὰ τὴν ὄραν τῆς παραιτήσεως· ὅθεν ὁ οἶκτος δὲν εὐρίσκει λόγον νὰ ἐπεμβῇ δι' αὐτοὺς. Ὅταν ὁ καλλιτέχνης δὲν δύναται πλέον νὰ μᾶς παράσῃ τὴν αὐταπάτην τῆς ὀρασιότητος, τῆς ἀληθείας, τῆς ζωῆς, ὀφείλει ν' ἀντικαθίσταται ὑπὸ νεωτέρου καὶ καταλληλοτέρου πρὸς ἐξακολούθησιν ἐνώπιον ἡμῶν τῆς ὑπὸ τῆς θεατρικῆς τέχνης δημιουργηθείσης γοητείας. Ὅστε, ἐν τῇ Comédie Française, δλόκληρος πλειὰς γηραιῶν δοξῶν ὀφείλει νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἐφθασεν ὁ καιρὸς τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς συνέσεως.

Εἴτε πρόκειται περὶ τῆς Louise Sylvain καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Κυρίας Segond Weber καὶ τῆς Marie Lecomte, εἴτε καὶ περὶ τοῦ Sylvain ἀκόμη καὶ τοῦ Raphaël Duflos, τοῦ Maurice de Féraudy, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι πλῆθιν τινων ρόλων, εἰς οὗς τὸ ἀσταθές τάλαντο των δύναται ἀκόμη νὰ χρησιμοποιοθῇ, δὲν εἶναι πλέον ἀξίον νὰ φιγουράρουν εἰς τὸν κατάλογον θιάσου καλῶς συγκεροτημένου.

Τούτων λεχθέντων, ἡ πρόθεσις ἡμῶν οὐδαμῶς ἀποδύει εἰς εὐνοίαν τῶν τοπικῶν ἐριδίων, ὧν συνήθως κύριον αἷτιον εἶναι τὸ προσωπικὸν συμφέρον.

Παραβάλλουν τινὲς τὸν Sacha Guitry πρὸς τὸν Μολιέρου. Ὅχι, ὡς μὴ μεγαλοποιῶμεν τίποτε, καὶ πρὸ πάντων ὡς μὴ βλασφημῶμεν ἀνωφελῶς. Ὁ Sacha Guitry εἶναι συγγραφεὺς εὐτυχῆς, διότι κατώρθωσε νὰ ἐξεύρῃ τὸν τύπον τὸν ἀρέσκοντα εἰς τὸ κοινόν. Ἐχει εὐχέρειαν ἀποτελοῦσαν τὸν λόγον τῆς κάπως θορυβώδους δόξης του. Χαριεντίζεται, διασκεδάζει, ἀστεΐζεται τόσον ἀνέτως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅσον ἡ ἀγριογαλῆ (furet) ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἐμπαίζει τὸ πᾶν· τὰς δὲ δυσκολίας ἀνατρέπει· δὲν τηρεῖ αὐστηρῶς τοὺς κανόνας τῆς δραματικῆς τέχνης, φανακίζει τὸ κοινόν. Οὐδὲν τούτων διαβλέπει τις ἐκεῖ, ἀλλὰ κατακτάται χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὑπὸ τίνος καὶ μετ' ἧς εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητος ἡ ἐπιτυχία.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ Sacha Guitry εἶναι πολὺ ἄνισος. Ἐγραψε κάποτε ἐν θαυμάσιον ἔργον, τὸν Jean de la Fontaine, ἔπειτα, ἐκακόγραψε, προχειρολογήματα ὀπωσθήποτε ἐπιτυχή. Σήμερον δίδει πρὸς παράσφασιν ταυτοχρόνως εἰς τὸ θέατρον Edouard VII ἐν ἔργον μέτριον «Ὁ λέων καὶ ἡ ὄρεσις», ὑπερασπισθὲν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὑπὸ τοῦ Guitry πατρὸς κατὰ τὴν πικραμένην εὐρισκομένου, καὶ ὑπὸ τοῦ Spinelly λίαν πικρατικῶν ὡς συνήθως.

Εἰς τὸ νέον Théâtre de l' Etoile, ὁ Sacha Guitry παίζει καὶ ὁ ἴδιος μετὰ τὴν Κυρίαν Yvonne Printemps, καλύτερον ἔργον «L' Accroche--Coeur» (τὸ βαστρεύσιον), εἶδος δράματος τρυφεροῦ περιενδυμένον μετὰ λευτικῶν ἐξαιρέτων καιγαργαλιστικῶν. Εἶναι ἡ ἱστορία ἐνός τυχοδιώκτου συγκινηθέντος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἔρωτος καὶ κλέπτοντος πρὸς χάριν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὀρασίας του. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι μία λογομαχία πνευματώδης ἐνίστη, καὶ μετὰ γοητευτικὰς ἀπαντήσεις, εἶναι ἔργον τοῦ Sacha Guitry, ὅπερ ἀρέσκει εἰς τὸ κοινόν, εὐκόλον εἰς ἐνθουσιασμοὺς καὶ πάντοτε τὸ ἴδιον. Ἄλλ' ὅχι ἔργον ὡς τοῦ Μολιέρου δὲν εἶναι θεαίως, καὶ ὁ μέγας Ἀνὴρ ὡς κοιμάται ἡ τύχος ἐν εἰρήνῃ, διότι κανεὶς ἀκόμη δὲν ἀπειλεῖ τὴν δόξαν του.

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠὸ FLORIAN-PARMENTIER

(Εἰδικὸν ἄρθρον διὰ τὸν «Παντογνώστην»)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ συγγραφεὺς, ὅστις κατέχει τὸ μεταίχιμον μετὰ τῶν φυσιογράφων καὶ τῶν μυθιστοριογράφων εἶναι ὁ Paul Adam. Ἀναμνηθεὶς εἰς τὴν κίνησιν τοῦ συμβολισμοῦ, ἐξ ἰδιοσυγκρασίας δὲ ρωμαντικῆς, γοητεύει διὰ τοῦ ἱμπρισιονισμοῦ καὶ πάντως ἐμπεποτισμένος ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμὸν τοῦ Ζολᾶ, φαντάζεται νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἐνεργεῖα κόσμον του ὅχι πλέον ἐκ τοῦ ἀτόμου, ἀλλ' ἐκ τοῦ πλῆθους. Οἱ χαρακτῆρες ἐθυσιάζοντο, τὰ ἄτομα ἀπέ

βαινον σύμβολα. Αί καταστάσεις επηρεάζοντο από την διακύμανσιν των μαζών. Κατάνοει τις όποιαί έπρεπε να είναι αι άμμοσι συνέπειαι της περι μυθιστορήματος τούτου αντιλήψεως.

Μεταβαίνων από της αναλύσεως εις την σύνθεσιν ό συγγραφεύς έφρόντιζεν όλιγώτερον δια τα προσχήματα και προσεπάθει να συνδέη τα ανθρώπινα ελατήρια προς τας παγκοσμίους δυνάμεις.

Χωρίς να επαινώνμεν ούδὲ να κατακρίνωμεν τὸ παρημελημένον ύφος τὸ απαιτούμενον ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης, ὅπως προσαρμοσθῆ τὸ συνειδητὸν πρὸς τὸ μὴ τοιοῦτον καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο πρὸς τὸ μοιραῖον, τὴν μονάδα πρὸς τὸ σύνολον, τὴν κίνησιν πρὸς τὸ συμβεβηχὸς τὸ ἐξ αὐτῆς προκύπτον, πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τὸ συνθετικὸν μυθιστόρημα τοῦ Paul Adam ἐκάλει τὰ πνεύματα νὰ ἐξερευνησοῦν τὰς ὑποκειμένας χώρας τῆς ζωῆς, τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι ἀξιοσημείωτον μάλιστα ὅτι αἱ προτιμήσεις τοῦ Paul Adam ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα. Ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ καθιερωθῆ νέος ρομαντισμὸς προελθὼν ἐκ τοῦ συμβολισμοῦ, ἀλλ' ἀπέριως βαθύτερος τοῦ 1830, οἱ νέοι συγγραφεῖς δὲν φέρονται πλέον πρὸς φανταστικὸν μεσαίωνα καὶ κατὰ συνθήκην ἐξωτισμὸν. Μέγας περιηγητὴς ὁ Pierre Loti εἶχε τότε τὴν εὐνοίαν τοῦ κοινῶ. Ἦρεσκον ἐν τοῖς βιβλίοις του, ὅχι μόνον ὁ τρόπος, καθ' ὃν μετεδίδοντο αἱ συγκινήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπεκαλύπτετο τὸ ἀνύποπτον τῶν ἐνοτήτων μας, ἀλλὰ καὶ ὁλος ὁ ἀνατολικὸς διάκοσμος, ὁ γνωστὸς ὡς πραγματικὸς καὶ ἐκ τῆς φύσεως εἰλημμένος. Ἦρχισαν νὰ παθαίνωνται διὰ τὰς διηγήσεις τῶν ἀποικιακῶν. Ὁ πραγματισμὸς εἶχε δώσει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αὐθεντικότητος. Καὶ ἡ ἐθνικὴ αὐθεντικότης ἐμελλεν ἦδη νὰ διεγείρῃ τὴν δυτικὴν περιέργειάν μας διὰ τὰ θαύματα τῆς ἀρχαίου ψυχῆς τῆς ἀποκαλυφθείσης ὑπὸ τῶν Jules Boissière, Isa elle Ebehardt, Jean Ajalbert, Pierre Mille, Louis Bertrand, Louis Carpeaux, Marius-Ary-Lebiond, Claude Farrère, Victor Legalen, de Pouvomville, Robert Randan, Bernard Combete, τοὺς ἀδελφοὺς Jharaud, Henri Daguerches, Emile Nolly, Jean Marquet, Louis Hémon, Jean Renand Allert Adés, Jean d'Esme, Pierre Bonardi, κλπ.

Ἡθέλησαν προσέτι ν' ἀνακαινίσουν τὰς πηγὰς τῆς ἐμπνεύσεως καθολικεύοντες αὐτὰς. Οἱ Ibsen, Whitman, Dostoïevsky, Hrandberg, Kipling, ἔπειτα ὁ Rabin-dranah Tagore, εἶχον γαλθανίσει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ πνεύματα. Ἐφάνη εἰς τὴν νέαν γενεάν, ὅτι ἡ τέχνη τῶν μαύρων (παράβ. Moukanda ἀποικιακὴν ἀνθολογίαν τοῦ Gaston Denys Périer, ἀνθολογίαν τῶν μαύρων ὑπὸ Blaise Cendrars) καὶ ἡ ἰαπωνικὴ ποίησις θὰ προσέδιδον εἰς τὸ μυθιστόρημα συγκινήσεις νεοφανεῖς, θὰ προσέφερον τὸ μέσον νὰ κολάξῃ τὴν ἀμερικανισίαν του.

Ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἀλλ' ἄφ' οὗ διήλθομεν διὰ πολλῶν φάσεων ἀρκετὰ ἀξιοσημειωμένων.

Μεταξὺ τῶν ὁμίλων τῆς συμβολικῆς περιόδου εὕρισκομεν

ένα, ὅστις χαρακτηρίζεται «Μαγισμὸς». Εἶναι λυρικός, βγχερικός ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Josephin Peladan. Ὁ παράδοξος οὗτος μουσουργὸς τῆς μουσικῆς τέχνης δὲν ἀνεστάτωσε μόνον τοὺς συγχρόνους του. Ἐδίδαξε τοὺς σημερινοὺς μυθιστοριογράφους, μὲ κάποιον ἱερὸν παραλήρημα, διανοητικὴν γυμναστικὴν, ἐξ ἧς τινες δὲν ἐλείψαν νὰ ἐπωφεληθοῦν.

Μετὰ τὸν Peladan, ὁ Han Ryner. Ὁ «Σοφὸς» μετὰ τὸν «Μάγον». Ἀναγνώσατε κατ' ἐπανάλησιν τὸ μεγαλειώδες καὶ μυστικοπαθὲς ἀλληγορικὸν μυθιστόρημα τὸ τιτλοφορούμενον «Τὰ Ταξείδια τοῦ Ψυχοδώρου» καὶ θὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκλογῆς ταύτης, ἧς ἔκαμε τὸν Han Ryner νὰ θεωρηθῆ ὁ «Ἡγεμὼν τῶν Διηγηματογράφων». Ὁ Peladan εἶχεν ἐπιζητήσει τὴν χάριν τῆς τραγῳδίας. Ὁ Han Ryner ἀποκαθίστα τὴν αἰσθησίν του τραγικῶς εἰς τέχνην μὴ συνηθισμένην νὰ θεωρῆ τὸν ἀνθρώπου καὶ τὸ σύμπαν βαθύτερον.

Ἰδοὺ κατόπιν ὁ Elémir Bourges, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ ἀνάστασις τοῦ Σαικσπηρείου συμβολισμοῦ, ἐν τε τῇ χαρακτηριστικῇ καὶ τῇ σατύρᾳ. Ἐπιτίθεισις ὕφους ὀλίγον ἀρχαϊκοῦ δὲν ἐμποδίζει τὸ «Δυσκόπως τῶν Θεῶν» καὶ «τὰ Πουλιὰ πειθοῦν καὶ τὰ ἄνθη πέφτουν» ν' ἀποτελοῦν ἰσχυρὰς ἀνακλήσεις καὶ ἐν τῇ «Νάρθηκι» ἡ ἀνανέωσις τοῦ μύθου τοῦ Προμηθέως ἐπιτυγχάνει μοναδικὸν μεγαλεῖον.

Πλὴν τῶν ἐπιφανῶν τούτων διδασκάλων ὁ Georges Polti προβαίνει εἰς τὴν ἐκθεσιν ἀληθινῆς ἱστορίας τῶν φυλῶν. Ὁ Ἐφηβος, ὁ Πλάνης (καὶ τὰ μέλλοντα νὰ ἐκδοθοῦν ἔργα) ἀποτελοῦν ὅχι μόνον ζωγραφικὴν οἰκογενείας οὐδὲ κἀν τοιαύτην ἐνὸς λαοῦ, ἀλλὰ πλήρη ἀπεικόνισιν κλάδου τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς κατοικούσης τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὸ μυθιστόρημα ἐγεννήθη ἐκ τοῦ φυσιογραφικοῦ τύπου, ὅστις ἐμείωνε τὸν ἀνθρώπου καὶ συνηθέστατα ὑπεβίβαζε τὸ ἄτομον. Συμβολισμὸς καὶ ἱμπρισιονισμὸς συνεφώνησαν νὰ προκαλέσουν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Ἄλλ' ἴσως θὰ ἦτο ἀχροσφαλὲς νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ φιλολογία ἀποτελεῖ νέον μυθιστορηματικὸν ρεῦμα, ἂν μὴ ἐπήρχετο ἀπὸ εἰκοσαετίας σπουδαία μεταβολὴ εἰς τὸ διανοητικὸν αὐτῆς διάγραμμα.

Περὶ τὸ 1905 αἱ πρῶται ἐργασίαι τοῦ Freud ἦσαν τελείως ἄγνωστοι ἐν Γαλλίᾳ. Τὰ τοῦ Bergson μόλις ἤρχιζον νὰ ἐλκύουν τὴν προσοχὴν τῶν λογίων. Ἡ Philosophie d'impulsionisme μόλις ἐμφανισθεῖσα ἐνδιέφερε μόνον τοὺς φιλολόγους, μᾶλλον ἐπιρρεπεῖς ἄλλως τε νὰ συζητοῦν τὴν αἰσθητικὴν τῆς.

Ἐν τούτοις αἱ ἰδέαι ψυχανάλυσεως καὶ προαισθήσεως (intuition), ἡ σπουδαιότης τοῦ ὑποσυνειδήτου, ὁ ρόλος τοῦ ψυχικοῦ «ἐνστικτοῦ», ὑπεδαύλιζον ὅλα τὰ πνεύματα. Σπουδῆ βαθυτέρα τῆς ψυχολογίας εἶχεν ὀδηγήσει τοὺς ἐρευνητὰς εἰς τὸ ἐξῆς προφανὲς συμπέρασμα· ἐν τῇ μηχανισμῷ τοῦ ψυχικοῦ μας βίου, ἡ διανόησις δὲν διαδραματίζει τὸ κυριαρχοῦν πρόσωπον τὸ ὅποιον ἀπέδιδον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· κατὰ τὰς σοβαρὰς περιπτώσεις

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΤΡΩΤΑ ΚΙ' ΑΔΥΤΡΩΤΑ

Ποιήματα Μ. Καρέκου (Κυλλοινίου), Ἀθήνα, 1923

Στὸ ποιητικὸν τοῦ βιβλίου ὁ κ. Καρέκος φανερώνεται ἕνας ποιητὴς, ποὺ δὲν κατορθώνει ἀκόμη νὰ ἔχει οὔτε καλὴ ἐμπνευστὴ οὔτε ἀρμονικὴ στιχοουργία. Λείπουν ὀλότελα σχεδὸν ἀπὸ τὸ βιβλίον καὶ ἡ οὐσία καὶ τὸ χρῶμα καὶ μόλις μερικὰ ποιητικὰ στοιχεῖα μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεχωρίσει μέσα στὰ 72 τοῦ τραγοῦδια.

Ὁ κ. Καρέκος, σὲ μερικὰ μέρη προσπαθεῖ νὰ μεταχειρισθῆ καινούργιους τρόπους, νὰ πρωτοτυπήσῃ· κί' ἄλλοθι πάλι θέλει νὰ ἐκφράζεται στὸν ἐλεύτερον στίχο, ποὺ, κατὰ τὸν Παλαμᾶ, πρὶν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους τὸν εἶχαν οἱ βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοδοὶ μας. Μὰ καὶ στίς δύο τοῦ αὐτοῦ προσπάθειες κἀνεὶ, νομίζω, ἀπόπειρες ἀποτυχημένες· γιὰτὶ οὔτε ἡ κακόζηλη ἐκζήτηση κί' ὁ ἀκατανόητος στίχος φέρνουν ποτὲ τὴν πρωτοτυπία, οὔτε τὸ ἐλεύτερον μέτρο, ὅταν δὲν πέσει σὲ ἐπιδέξια χέρι, μπορεῖ νὰ μοιάσῃ μ' ἄλλο τι ἀπὸ χαλασμένη... σιδηροδρομικὴ τροχιά.

Στὰ τελευταῖα ποιήματα τῆς συλλογῆς του, ποὺ ἔχουν κάπως μιὰ μορφὴ δημοτικῶν τραγουδιῶν, δειχνεταὶ πρὸς νοητὸς, πρὸς περιγραφικὸς, πρὸς εἰλικρινῆς, πρὸς ἀρμονικὸς· ἂν κί' ἀπ' αὐτὰ δὲ λείπουν ὀλότελα τάντιποιητικὰ στοιχεῖα, π. χ.

Καὶ τᾶπιες καὶ τὰ... ἔξρασε δροσιᾶς μαργαριτάρια.

Νὰ καὶ μερικοὶ καλοὶ στίχοι· ἀπὸ τῆ «Σκόλη» τῆς σειρᾶς αὐτῆς :

Μεθαῦριο τὰ γιορτινὰ θὰ βάλει τὸ χωράφι,
μεθαῦριο τοῦ σιταριοῦ θὰ ξαναβροῦν τὰ φύτρα,
μεθαῦριο μιὰν ὀμορφὴ κοπέλλα τοῦ χωριοῦ
στὸ ἀργαλειὸ τῆς φαίνοντας τελειώνει τὰ προικιά της,
κί' ὁ Γιάννος πιά τις ξενητεῖς βουλῆθηκε νὰφίσει
Ὁ ποιητὴς εἶναι ἀνάγκη νὰ προσπαθῆσῃ ἀκόμη νὰνεθεῖ σκαλοπάτια (ὅχι, μὰ τὴν ἀλήθεια, καὶ τόσο εὐκολο πρᾶμα), γιὰ νὰ μπορέσει νὰγγίξει τὰ μυστικά τῆς Τέχνης, ποὺ λαχταρᾶ.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Διὰ τοὺς κ.κ. συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἄνω ἀξιοτίμων κυρίων ὅτι τὸ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ» ἀναλαμβάνει τὴν ἐπιμεμελημένην διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν καὶ τὴν ἐν γένει παρακολούθησιν πάσης ἐκδοτικῆς ἐργασίας.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθυνεῖον Γραφεῖα «Παντογνώστου» Ἰπποκράτους 32.

(ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ)

τὰ βαθύτερα ελατήρια τὰ ὑφόμενα ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου κατακλύζουσαν τὰς ἀποφάσεις μας, ὅσον δὴποτε σταθερὰ καὶ ἂν εἶναι, ἀποφασίζουσαν περὶ τῶν τυχῶν μας. Ἡ φιλοσοφικὴ αὐτὴ ἀνακάλυψις, ἧς ἀνέτρεψε τὴν γνώμην μας, περὶ τῶν ὁρωδῶν ἰδιότητων τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἦδύνατο νὰ μὴ ἔχῃ τὸν ἀντίκτυπόν της ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Ὁ μυθιστοριογράφος, ὅστις μέχρι τοῦδε θεωρεῖται ὡς ὁ ἀριστα ἐρμηνεύσας τὴν ἀνησυχίαν τὴν γεννηθεῖσαν ἐκ τῆς ἐξακριβώσεως ταύτης, εἶναι ὁ Edouard Estaunié, ὁ νέος ἀκαδημαϊκός. Τὰ πράγματα βλέπουν, Ὁ μυστικὸς Βίος, ἡ Ἀνάβασις τοῦ κ. Baslève, ἡ Κλήσις τῆς Ὀδοῦ, εἶναι βιβλία ὧν αἱ ἐξιχνιαστικαὶ μέθοδοι δύνανται ἐνίοτε νὰ εἶναι ἀθάλατοι, ἀλλ' ἄτινα δεικνύουν ἐξαιρετικὴν δυνάμιν ἀναλύσεως καὶ τόσην πρωτοτυπίαν ὅσην καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἄλλος παρατηρητὴς τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς, ὁ Marcel Proust, ἐσχάτως ἀποθανὼν, καθυπέστησεν εἰς τὴν σύλληψιν ἀποχρώσεων μόλις εὐδιακρίτων ἐν τοῖς ελατηρίοις τῶν πράξεών μας. Εἰς ὕψος συγκεχυμένον πολὺπλοκον εἰς ψυχικὰς καταστάσεις, ἀναλύει, διαλύει καὶ ἀνασυνδέει τὸν μίτον τῶν ἀσυνειδήτων κινήσεων καὶ προσηλώνει πάλιν εἰς τὰς μυστικὰς πραγματικότητας τὰ φαινόμενα. Τὸ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ χαμένου καιροῦ καὶ τὸ Le côté de Guermantes εἶναι ἀξιοσημείωτα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης.

Ἐν ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀριστα δεικνυόντων τὸν παρόντα προανατολισμὸν τοῦ μυθιστορηματος εἶναι τὰ Διηγήματα τοῦ Σκότους τοῦ Ἀλεξάνδρου Μερσερώ.

Καίπερ ἐνίοτε πνιγόμενος κάπως ἀκόμη εἰς τὸ δύσληπτον, ὁ ζήλος τοῦ Μερσερώ μᾶς δεικνύει ἐν τῇ βιβλίῳ τῆς ἐργῆς τὸ συνειδητὸν ἐκχειρίζον ἀπὸ τὰς θερμὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ὑποσυνειδήτου. Ἐκτοτε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς μεθόδου εὖρε μιμητὰς ἐν τῇ Georges Duhamel (Ἡ μεσοσύγκτιος ἐξομολόγησις. Οἱ ἐγκαταλείμμενοι ἀνθρώποι) καὶ ἐν τῇ Jean Paulhan (Τὸ περασμένο γεφύρι).

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λησμονήσωμεν, ὅταν μελετῶμεν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συγχρόνου μυθιστορηματος, τὴν σπουδαιότητα τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς τῆς εἰσαχθείσης ὑπὸ τῶν J. H. Roshy εἰς τὴν μυθιστορηματικὴν μας φιλολογίαν, οὐδὲ πρέπει ν' ἀμελῶμεν τὴν αὐστηρὰν ἀνάλυσιν τῶν ἀρχαίων διανοητικῶν μας καταστάσεων (ὅλα ἡ τοῦ ἀγρίου, ἡ τοῦ παιδός, ἡ τῶν λυπομανῶν, ἡ τῶν ζῴων) τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπαρουσίασε τὸ τόσον φωτεινὸν ἔργον ἐνὸς Pierre Mille, ἡ μερικὰ λάμψεις ὀφειλόμεναι εἰς τὸν Louis Pergaud καὶ εἰς τὸν Charles Derennes περὶ τῆς ζωῆς ψυχολογίας.

1) Τὸν κ. Μερσερώ γνωρίζουν πολὺ καλὰ οἱ ἀναγνώσταί μας ἐκ τῶν κριτικῶν περὶ τοῦ ἔργου του τῶν κ.κ. Κωστῆ Παλαμᾶ καὶ Ι. Φωκίτη.

(Εἰς τὸ προσεχὲς τὸ τέλος)

Ο «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ»

Ἰωλεῖται

Εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ Περίπτερα
Τραυματιῶν

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΣΚΥΛΛΟΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

(1876 — 1878)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Βον

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Στῆς Μπαράκες

Πρῶτος σταθμὸς ἐγένετο στῆς Μπαράκες, στὴν οἰκίαν αὐτῆν τῶν τότε χρόνων, τὴν ὁποίαν τόσο τὴν ἐτραγουδῆσαν τὰ τζιτζικια, ὀλόφυχα καὶ ὀλόκορμα.

Οἱ φοβεροὶ ὄμως ὀδοποιοί, πού προτιμοῦν τὴν πίπιζα καὶ τὸ νταούλι, καὶ δὲν λογαριάζουν οὔτε δένδρα, ἀλλ' οὔτε καὶ καμμιά ὀροφιά, προπᾶντων τὴν ἱστορικὴν, τὰ κατὰστρεψαν ὅλα. Καὶ τώρα τὸν Ἰούλιον, ὁ διαβάτης πού δὲ βρῖσκει πᾶς λίγη σκιά γιὰ νὰ πάρῃ ἀνάσα, κάπου κάπου ἀκούει κ' ἀπὸ κανέναν μακρινὸν τζιτζικια νὰ μοιρολογιᾷ τὸ ὄραϊον ἄλσος.

Στὴν ἐποχὴν τοῦ Κατσαροῦ ἡ μπαράκες ἀκμάζουν ἀκόμη.

Καθὼς ἐρχότανε τώρα ἀπ' τὸν Πειραιᾶ, ἐρριζεν ἀριστερὰ τὴ ματιὰ του στὸ μεγάλο μαγαζὶ τοῦ Ποριώτη. Στὸν τοῖχο τὸ μαγαζὶ αὐτὸ εἶχε τὴν περίφημην ζωγραφίαν τοῦ κομψομένου ἀξιωματικοῦ τοῦ ἱππικοῦ, μετὰ τὴν ὀλοπράσινην στολήν, πού πίσω ἀπὸ μιὰν ἄμαξα ἀνασηκώνεται στοὺς ἀναβολεῖς καὶ σκύβοντας ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ ἀλόγου του προσφέρει ἕνα τριαντάφυλλον στὴν Κυρία, πού κουνιέται ἀνήσυχη μέσα στὴν ἄμαξα, χωρὶς νὰ παίρῃ εἶδησιν ὁ ἀποκοιμισμένος εὐτυχὴς σύζυγος—ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης—χονδρούτσικος καὶ γεμάτος, ὅπως περιγράφονται καὶ παρασταίνονται στῆς κωμωδίᾳ οἱ σύζυγοι. Ὁ ἐραστὴς πρέπει νὰ εἶναι ψηλὸς καὶ λυγρὸς.

Ἐδῶ κατὰ προτίμησιν ἐστάθη ὁ Κατσαρός, ἐνῶ ἡ κατοπινὴ δυὸ ἄμαξες ἐβάσταζαν ἢ μιὰ στοῦ Κώστα τοῦ Σπαντίδου κ' ἢ ἄλλη στοῦ Παναγῆ τοῦ Λιβαδίτη, πού ἡ μπαράκα του βρῖσκεται κατάντικρον τῆς δικῆς μας, τοῦ Ποριώτη.

—Γεῖά μας εἶπαμε κύρ-Γιώργη!

—Καλῶς τὸ βλάμη! φωνάζει βαθεῖα ἀπὸ μέσα ὁ Ποριώτης.

—Γεῖά σου εἶπαμε!..

—Γεῖά καὶ χαρὰ σου, ξαναφωνάζει δυνατώτερα, ζυγώνοντας κατὰ τὴν πόρτα, ἐνῶ συγχρόνως σφίγγει καὶ τὸ ζουνάρι του πού εἶχε πάρει τὸν κατήφορο, ἀλλὰ εἰς τὸ μεταξὺ δίνει καὶ μιὰ σκουντιὰ στὸ παιδί γιὰ νὰ τρέξῃ γρήγορα στ' ἄλογα τοῦ Κατσαροῦ. Παίρνουν λοιπὸν τὸν ἀνήφορο τώρα ἡ δεμένεσ πέτρες τοῦ γερανοῦ πού πιάνοντας τὸ παιδί τὸ σκοινὶ ἀρχίζουν νὰ κατεβαίνουν, ὡς πού σὲ λίγο ἐπρόβαλε κ' ὁ κουβᾶς μετὰ ἐξέχειλο τὸ νερὸ πού μετὰ κρότο τραγουδιστὸν κάπως ξαναπέφτει πάλι τὸ περισσεύμα του στὸ πηγάδι. Τὸν κουβᾶ ἀδειάζει τώρα τὸ παιδί

στὸ μαστέλλο καὶ τὸ ἀκουμπᾶ, στὸ τιμόνι τῆς καρδίας τοῦ Κατσαροῦ καὶ βουτοῦν εὐθὺς μέσα τὰ μουσούδια τους τὰ ἄλογα καὶ πάλι τὰ ἀνασηκώνουν στάζοντα καὶ τὰ ξαναβουτοῦν στὸ δροσερὸ νερὸ.

Ὁ ἀλιτζῆς ἀποτραβάει κάπως τὸ κεφάλι του καὶ κυριαρχεῖ τοῦ μαστέλλου ὁ μπουτίσκος μὰ τώρα ὁ ἄλλος μισὸς κουβᾶς ξαναχύνεται στὸ μαστέλλο μέσα καὶ ἱκανοποιεῖται κ' ὁ Ντορῆς πού εἰς τὸ μεταξὺ ἐρριζενε λοξῆς ματιῆς στὸν εὐχαριστήμενον σύντροφόν του.

Ὁ ἄμεσος προϊστάμενος τοῦ παιδιοῦ, ὁ μέγας νὰ ποῦμε τοῦ μαγαζιοῦ καὶ πιὸ λερωμένος ἀπ' ὅλους, ζυγώνει τώρα στὴν ἄμαξα καὶ στέκεται κατὰ τὸ μέρος τοῦ Αὐγουστή.

—Τί προστάζουν οἱ Κύριοι;

—Μαστίχα, τί ἄλλο! λέει ὁ ὑπομοίραρχος.

—Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο, λέει κάπως δειλότερα ὁ ταχυδρομικός.

—Ἐγὼ διψῶ καὶ προτιμῶ ἕνα λουκουμί γιὰ νὰ νοιώσω τὸ νερὸ πιὸ εὐχάριστα, προσθέτει ὁ τελωνειακός.

—Μὰ δὲν λουκουμογόρτασες εὐλογημένε στὴ Σύρα! παρατηρεῖ γελώντας ὁ ὑπομοίραρχος.

—Χάριν ποιμιλίας λοιπόν, λέει κ' ὁ Αὐγουστής, ἐγὼ θὰ πάρω ἕνα ζαχαροκόλλουρο, μάλιστα νὰ εἶναι ἀπ' αὐτὰ πού βλέπω νὰ κοκκινίζουν στὸ τζάμι τῆς μούστρας.

—Ρωμνοί, τέλειοι ρωμνοί, πού μονάχα σ' ἕνα πράγμα εἶναι σύμφωνοι... τὸ ξέρεις. Καὶ γέλασε μετὰ τὴν καρδίαν του.

Καὶ τὸ μὲν παιδί ἐφυγε γιὰ νὰ φέρῃ τῆς παραγγελίας, ὁ δὲ ὑπομοίραρχος ἐρωτᾷ εἰς τὸ μεταξὺ τὸν Αὐγουστή:

—Πρώτη φορά ἐρχεσαι στὴν Ἀθήνα φιλαράκο μου;

—Μάλιστα, Κύριε ὑπομοίραρχε.

—Αἶ λοιπόν, μάθε πῶς αὐτὰ τὰ περίφημα κουλουράκια μόνο στῆς μπαράκες βρῖσκονται... χά, χά... .

Ὁ Αὐγουστής περιεργάζεται τώρα τὸ κουλουρί του καὶ τὸ τρώει δρεκτικώτατα, λέγοντας στὸ παιδί:

—Μοῦ φέρνεις κ' ἐν' ἀπὸ τᾶσπρα;

—Μετὰ χαρᾶς σου λέει φεύγοντας τὸ παιδί, ἐνῶ ὁ ὑπομοίραρχος παρατηρεῖ τὸν Αὐγουστή μετὰ κάποια περιέργεια.

—Μὰ ἐσὺ βλέπω εἶσαι λειχουδής!...

—Μᾶλλον φιλοπερίεργος παρατηρητής, κύριε ὑπομοίραρχε.

—Τότε λοιπόν φιλαράκο μου, ἐσὺ νὰ τὸ καμαρώσης τὸ ζαχαροκόλλουρο καὶ νὰ στὸ φᾶμε ἐμεῖς.

Τώρα εὐθύμησαν κάπως ὅλοι καὶ ὁ Αὐγουστής λέει:

—Ὁμολογῶ πῶς τὸ κόκκινο κουλουράκι σ' ἂν νὰ μοῦ προμαντεύει κάποια εὐτυχία στὴ ζωὴ τῆς Ἀθήνας. Τὸ

παίρνω γιὰ γούρι καὶ θὰ τολμοῦσα νὰ παρακαλέσω ὅλη μας τὴ συντροφίαν νὰ πάρουμε ἀπὸ ἕνα.

—Δεχόμαστε μ' εὐχαρίστηση λέει ὁ ὑπομοίραρχος, ἔχοντας ἐξασφαλισμένη τὴ συγκατάθεσιν ὄλων, ἀφοῦ ἐρριζε μιὰ γρήγορη καὶ συνηθισμένη ἀπ' τὴ δουλειὰ του ψυχολογικὴ ματιὰ καὶ στοὺς ἄλλους.

Καὶ τώρα πού ἐρχονται τὰ ζαχαροκόλλουρα σκύβει καὶ ρωτᾷ σιγὰ σιγὰ ὁ Αὐγουστής τὸ παιδί.

—Ἐδώκες τίποτε τοῦ ἄμαξᾶ;

—Πῆρε τὸ ρομμάκι του.

—Δῶσε, σὲ παρακαλῶ κάτι καὶ στὸ ναύτη καὶ στὸ παιδάκι ποῦναι στὸ κασόνι ἀπὸ πίσω.

—Αὐτὸ νίβεται, γιατί ἡ σκόνη τὸν προβίβασε μωλωνᾶ.

—Αἶ σὺν θ' ἀπονητῆ καὶ κράτα ἐσὺ τὰ ρέστα.

Καὶ τοῦδωσε ἕνα δίδραχμο.

—Σπολλάκι ρομμάκι του.

Ἐἶπε τὸ παιδί καὶ ἐφυγε μετὰ τὸ δίσκο του. Σὲ λίγο ἐφερε γρήγορα γρήγορα στὸν ναύτη ἕνα κρασί καὶ στὸ παιδί ἕνα λουκουμί καὶ ἕνα δεύτερο ρομμάκι στὸν Κατσαρό—τὸ πρῶτο τὸ εἶχε πληρωμένο ὁ ἴδιος—Καὶ τότε ὁ Κατσαρός τραβώντας το, κάτι εὐχέθηκε μετὰ τὰ δόντια του πού τᾶκουσε τὸ ποτήρι μονάχα καὶ παίρνοντας τὸ καμτσίκι τὸ ἐκροτάλισε στὸν ἄερα, κ' ἡ ἄμαξα ξεκίνησε γι' ἀπάνω, ἐνῶ ὁ κύρ-Γιώργης ἐπρόβαλε στὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ καὶ τοὺς ἀποχαιρέτησε κουνώντας τὴ μέση του.

Ἡ σκόνη ἀπὸ τὸ δῶ καὶ μπρὸς εἶναι κάτασπρη πιά. Καὶ τὸ κουβεντολόι ἀρχίζει.

—Καὶ τὸνομά σας Αὐγουστής, ἂν ἤκουσα καλὰ ἐντὸς τῆς λέμβου, λέει ὁ ὑπομοίραρχος.

—Μάλιστα, Αὐγουστής Γούμενας!

—Ἐγὼ εὐχαριστῶ γιὰ τὴ γνωριμίαν σας. Βλασαρός Σταῦρος ὑπομοίραρχος καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ χερί μετὰ εὐκρινῆ προθυμίαν.

—Ναυτικώτατον ἐπόννημον κύριε Γούμενα, λέει ὁ τελωνειακός. Καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ὑπομοίραρχον. Τὸ πιὸ δυνατό σκοινὶ τοῦ καραβοῦ, πού ἀντικαθιστᾷ καὶ τὴν ἀλυσίδα εἶναι ἡ γούμενα.

—Ἄμ' τὸ ξέρουμε δά, εἶπεν ὁ ὑπομοίραρχος μετὰ τὸν φωνῆς μὴ ἐπιδεχομένην τὴν ὄχι ἀδικαιολόγητον ἀμφιβολίαν καὶ ἀποτεινόμενος στὸν Αὐγουστή:

—Πῶς ἀπὸ ναυτικὸς ἀρχαιολόγος;

—Ὅχι δὰ καὶ τόσο ψηλά! Θὰ παρακολουθῆσω ἐμπορικὰ μαθήματα μετὰ τῆς χρήσιμες στὸ ἐμπόριο γλώσσες.

—Μὰ αὐτὰ καλὸ παιδί τὰ μάθαινες καὶ στὴ Σύρα. Καὶ μετὰ συγχωρεῖς γιὰ τὴν παρατήρησιν.

—Τὴν παίρνω, ὅπως καὶ εἶναι, γιὰ ἐνδιαφέρον μιᾶς εὐγενικιάς στρατιώτου ψυχῆς, γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ σᾶς ἐξηγῶ τὸν λόγον. Ὁ θεὸς μου πού με σπουδάζει, ἐμποροπλοίαρχος ἄλλοτε, ἀρκετὰ πλούσιος καὶ κοσμογυρισμένος, μοῦ εἶπε σὺν τὸν ἀποχαιρέτισα: «δὲ θέλω νὰ γίνης λογιστής, ἀλλὰ ἐμπορὸς ὅπως ὄμως τὸν ἐννοοῦν τὸν ἐμπορὸν στὸν μέγαν κόσμον. Πρέπει νὰ γνωρίσης ἀνθρώπους κάθε λογῆς, νὰ ἐπισκεφθῆς τὰ Ἀνάκτορα, τὰ Ὑπουργεῖα, τὸ Πανεπιστήμιον, τὴ Βιβλιοθήκη, τὰ Μουσεῖα, τὰ κούρτια μουσικῆ, νὰ ἰδῆς θέατρα. Κατάλαβες τί θέλω; Κι' ἂν εἶναι γιὰ νὰ πᾶς μπροστά, θὰ πᾶς, ἂν εἶναι γιὰ νὰ γαλά-

σης—καλὸ τοῦ κεφαλοῦ σου βέβαια τότε θὰ κάνης—θὰ χαλάσης».

—Μὰ αὐτὸς ὁ θεὸς σου εἶναι ἕνας πολὺτιμος ἀνθρώπος. Πῶς λέγεται παρακαλῶ, γιὰ νὰ γνωρίσω τοῦλάχιστον τὸ ὄνομά του;

—Μηνᾶς Γούμενας.

—Λαμπρά... εὐρεῖα δικαιοδοσία! πρόσεχε ὄμως! πολὺ νὰ προσέχης. Νέος μετὰ παρὰδίκια, μόνος καὶ μετὰ τέτοιον πρόγραμμα... Ἀλλὰ φαίνεται σοβαρὸς καὶ συνετός.

—Σᾶς εὐχαριστῶ κύριε ὑπομοίραρχε! λυποῦμαι μόνον, πῶς δὲν θάξω ἕναν καλὸν σύμβουλον καὶ προστάτην, σὺν καὶ σᾶς, κοντὰ μου.

—Ἀντιγῶς βρῖσκομαι γιὰ τὴ Στυλίδαν μετὰ μιὰ διαταγὴν στὸ σφέρο ἢ κυριολεκτικῶς στὴν τσέπη. Πού ξέρεις ὄμως! βουνὸ μετὰ βουνὸ δὲ σμίγουν. Ἔτσι πού λὲς φίλιτάτῃ μου, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι χρειάζεται κάποια προσοχή. Δὲν ὀμιλῶ διὰ τὸ ὑποκείμενόν σας—θεὸς φυλάξοι!...—ἀκαδημαϊκῶς φίλε μου, ἀκαδημαϊκῶς... τὰ χρήματα, ὡς τακτικὸν εἰσόδημα μιᾶς ἔκτακτος ἀνάγκης τὰ προτιμῶγει ἡ γυνὴ καὶ ὁ σχετικὸς ὀπωτήρητος ἄσπος κούπας, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς συντροφίαν γλεντιέδων, συντελοῦσι προτίμως εἰς τοῦτο—τότε λαμβάνομεν τὴν γνωριμίαν τοῦ προεξοφλητοῦ τοκογλύφου καὶ ὅταν τύχη μάλιστα ἕνας νέος νὰ εἶναι γαλαντόμος καὶ ἀνοιχτόκαρδος, τότε ὁ κατήφορος καθίσταται ὀλισθηρότατος καὶ ἀσταμάτητος καὶ καταντᾷ γιὰ νὰ ζῆση κανεὶς νὰ μαζεύῃ κουργέλια, γιὰ νὰ μὴν πῶ κάτι ἄλλο, χρήσιμον εἰς τοὺς ταμπάκηδες, τὸ ὁποῖον μοῦ φέρνει εἰς τὸν νοῦν ὁ σκύλλος αὐτὸς μετὰ τὴ γλώσσα του ἔξω, πού κυνηγᾷ τὸσπον ὄρα τώρα τὴν ἄμαξάν μας γιὰ νὰ τῆς σταματήσῃ τὴ ρόδα!.

Καὶ ἔδωσε τὸ σύνθημα γενικοῦ γέλιου τῆς ἁμάξης. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κατσαρός πού εἶχε βάλει αὐτὴ ἐφώνησ' ἀπ' ἔξω.

—Στὰ κέφια του εἶναι ὁ καπετάνιος.

—Σᾶς εὐχαριστῶ μετὰ ὅλη μου τὴν ψυχὴν, κύριε ὑπομοίραρχε, ἐπανελάβην ὁ Αὐγουστής. Θὰ προσέχω, πού νὰ προσέχω.

—Καὶ περὶ διὰ στρατοῦ τίποτε;..

—Ἐξηρέθην ὡς μόνος ἐνός, πατρὸς πάσχοντος ἀνιάτως.

—Πολὺ ὀρθῶς καὶ πολὺ δικαίως. Καὶ τὰ μαθήματά σας θ' ἀρχίσουν ἀπὸ τώρα;

—Καλὸν Σεπτέμβριον λογαριάζω.

—Μὰ ἔτσι ἔχομε μπρὸς μας πέντε μῆνες—θὰ χάσετε καιρὸν.

—Κάτι τέτοιο ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιθυμῶ, γιὰ νὰ γνωρίσω τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀττικὴν ἐν γένει, διαβάζοντας καὶ σχετικὰ ἔργα. Ἀπ' τὸν Σεπτέμβριον θὰ ριχθῶ μετὰ τὰ μούτρα στὰς ἐμπορικὰς μελέτας.

—Σχέδιον πλήρες!.. ἀνεφώνησεν ὁ ὑπομοίραρχος. Συγχρόνως ὁ Κατσαρός εἶπε σιγὰ σιγὰ στὸν ναύτη.

—Αὐτὸ τὸ καλὸ παιδί θὰ φυσᾷ μετὰ τὸ παραπάνω μοῦ φαίνεται.

—Δὲν τὸ κατάλαβες ἀπ' τὰ κουλουράκια, ἀπ' τὰ ρέστα πού τᾶφισε καὶ προπᾶντων ἀπ' τὸν τρόπο του τὸν ἀδιάφορο γιὰ μικροπράγματα.

—Ἐμ' τότες ἂς φᾶῃ κ' αὐτὸς, ἂς τοῦ φᾶνε κ' οἱ

ἄλλοι. Νὰ τοῦ πῶ ὅμως καὶ τὴ γνώμη μου; δὲν ἀμολᾶνε ἔτσι τὰ παιδιὰ σὰν τὴ γίδα στὸ γρασίδι.

Ἐνα ξαφνικὸ ἀεράκι φέρνει ἕνα κῆμα ἀπὸ σκόνῃ καὶ τοῦ βουλόκει τὸ στόμα τοῦ Κατσαροῦ.

— Μωρὲ Δῆμαρχος ὡς τόσο ποῦ σοῦ τοὺς ἔχουμε!.

Τώρα ὁ Κατσαρὸς σταματᾷ ἐμπρὸς στὸ Γκάς μὲ τὸ φουσκωμένο γαζοκάξανο ἕως ἀπάνω, καὶ ρωτᾷ ποιά διεύθυνσι θὰ πάρῃ: πρὸς τὴν Ὁμόνοια, ἢ πρὸς τὸ Μοναστηράκι.

— Στάσου νὰ συνεννοηθοῦμε. Ποῦ θὰ διαμείνετε κύριε Αὐγουστῆ;

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος στὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Παρνασσοῦ.

— Ἄ! στὴν Ἁγίαν Εἰρήνην. Καλῶς. Σεῖς κύριοι;

— Ἐγὼ στοῦ Ψυρῆ, στὴς ἀδελφῆς μου, λέγει ὁ ταχυδρομικός.

— Ἐγὼ ἀδιαφορῶ θ' ἀφίσωκάπου τὴ βαλλίτσα μου, γιατί βιάζομαι νὰ μεταβῶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

— Ὄστε ἡμεῖς θὰ κατεβούμε τελευταῖοι πρὸς τὸ Βαρβάκειον· διότι κάπου ἐκεῖ καὶ ἐγὼ θὰ μείνω καὶ θὰ μεταβῶ κατόπιν εἰς τὸ φρουραρχεῖον. Λοιπὸν κύριε ἀμαξήλατά τραβᾶ κατὰ τὸ Μοναστηράκι ἀρχικῶς.

Τὸ τζ, τζ, τζ τοῦ Κατσαροῦ ἀκούσθηκε πάλι καὶ ἡ ἄμαξα ἐπροχώρησε ὁμαλῶτερα τώρα.

Στὸ Μοναστηράκι κατέβηκε ὁ ταχυδρομικός κ' ὁ Κατσαρὸς ἐγύρισε κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς, μῆκε στὸ στενὸ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης καὶ στάθηκε στὴν πόρτα τοῦ Ξενοδοχείου. Ὁ Αὐγουστῆς πῆδησε μ' εὐκίνησιά κατὰ καὶ ἀποκαιρέθηκε τοὺς συνταξιδιώτας του ἀνταλλάσσοντας λέξεις θερμᾶς ἰδίως μὲ τὸν ὑπομοίραρχον.

Ὁ Κατσαρὸς φωνάζει:

— Μπρὲ κοιμηθήκατε ἀπ' τὰ τώρα; Ἐνα παιδί ἐδῶ γιὰ τὸ μπουῦλο.

Καὶ δίνει χερί κ' αὐτὸς καὶ τώρα τὸ μπουῦλο εἰσέρχεται μεγαλοπρεπῶς στὸ ξενοδοχεῖον.

Ὁ Αὐγουστῆς τοῦ δίνει τρεῖς δραχμῆς ἀντὶ γιὰ μίμηση καὶ σὲ λίγο ἀκούεται πάλι τὸ τζ, τζ, τζ τοῦ Κατσαροῦ ποῦ γύρισε τὴν ὁδὸν Αἰόλου τὸν κατήφορο, κουνώντας τὸν τελωνειακὸν καὶ τὸν ὑπομοίραρχο μὲ ἐλαφρωμένους κῆλους τῆς σοῦστες.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΠΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

— Εἰς τὸ Βουένος Ἄδρες ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια μεγάλου Ἰνστιτούτου ῥαδίου.

— Αἱ ἀγγλικά ἐφημερίδες γράφουν, ὅτι ὁ διάσημος νευρολόγος Σὲρ Ροβέρτος Ἀρμιστρογγ Τζόνς, κατόπιν πολλῶν πειραμάτων, ἐλπίζει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνακάλυψιν φαρμάκου κατὰ τῆς διανοητικῆς κοπώσεως.

— Ἡ Γαλλικὴ Βουλὴ ἐψήφισε πίστωσιν 40 χιλ. φρ. διὰ τὴν τελεσθεσομένη ἀναμνηστικὴν ἐορτὴν τῆς πρὸ 14 ἐτῶν ἀνακλύσεως τοῦ ῥαδίου.

ΤΕΧΝΗ

— Ὁ γλύπτης κ. Γ. Ἀλεξανδρόπουλος ἐξετέλεσεν ὑπερμεγέθη προτομὴν τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Κίμωνος, ἧτις θ' ἀνεγερθῆ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Λάρνακος ἐν Κύπρῳ.

— Δύο πολεμικά ἐργα τοῦ ζωγράφου κ. Γ. Προκοπίου ἠγόρασεν ἡ Σχολὴ Εὐελπίδων ἀντὶ 65 χιλ. δραχ.

— Εἰς τὴν Ἐκθεσὴν τῆς Βελγικῆς τέχνης εἰς Tuilleries τῶν Παρισίων ἐξετέθη εἰς πῖναξ τοῦ Ἑλληνοσ ζωγράφου Περικλ. Πανατζῆ, θανόντος ἐν Βρυξέλλαις τῷ 1884.

— Ἐν Μιλάνῳ ἐξετελέσθη ἐν ὁρατόριον. Ἡ παιδικὴ ἡλικία «Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ», συντεθὲν ὑπὸ τοῦ ἐνδεκαετοῦς Ν. Ρινάλντι, ὄπερ προκάλεσε τὸν θαυμασμὸν τῶν μουσικῶν.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

— Ἐφέτος τὸ βραβεῖον Νόμπελ εἰς τὴν φιλολογοίαν ἔλαβεν ὁ ἱρλανδὸς λυρικός ποιητὴς Γῆις, ἀπὸ τριακονταετίας καὶ πλέον ἡγούμενος πάσης καλλιτεχνικῆς καὶ φιλολογικῆς κινήσεως τῆς πατρίδος του.

— Ἐωρτάσθη ἐν Παρισίοις ἡ πεντηκονταετηρίς τῆς φιλογ. ἐργασίας τοῦ ἀκαδημαῖκου Πῶλ Μπουρζέ, ἀπονεμηθέντος αὐτῷ ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν του μεταλλίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Ἐπιζωοτία ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξωλόθρευσε 88 χιλ. ζῶα. Ὑπὲρ τὸ ἐκατομύριον λιρῶν στεργλινῶν ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν εἰς τοὺς κτηνοτρόφους.

— Εἰς Παρισίους ἐνεκαινιασθῆ ἡ θέρμανσις τῶν ἀγοραίων αὐτοκινήτων, ἧτις γίνεται μὲ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα παραγομένον ὑπὸ τῶν ἰδίων.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουδδιστῶν ἐν Ἡνωμ. Πολιτείας αὐξάνεται ὀσημέραι, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ἐν Ἰνδίας ἐλάττωται. Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχοντες σήμερον 14 χιλ. Βουδδισταί.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ

— Ἐν Ἀλσατία ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 99 ἐτῶν ὁ διδάσκαλος Μαρτίνος Πλεγγέ, ἀποκτήσας ἐκ δύο γάμων 38 τέκνα!

— Ἡ ὀρμιότερα γυνὴ τοῦ κόσμου εἶναι ἡ κ. Ὀλμάζου, ἐξ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Ρουμανίας, ἡθοποιὸς ἦδη ἐν Ν. Ὑόρκῃ, ἔχουσα ἀπείρους θαυμαστάς, ἐν οἷς καὶ πλείστους ζωγράφους, ὁμολογοῦντας ὅτι ἡ καλλονὴ τῆς εἶναι πρωτοφανής.

— Ἱστοριοδίφης ὑπελόγησε τὰ ἔτη τοῦ Πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης ἀπὸ τοῦ 1496 π. χ. μέχρι τοῦ 1861. Καὶ εὗρεν ὅτι ἐκ τῶν 3357 τούτων ἐτῶν τὰ 3130 διερρευσαν ἐν πολέμῳ καὶ μόνον τὰ 227 ἦσαν εἰρηνικά.

— Εἰς νεόδμητον οἰκίαν ἐν Λονδίῳ διαδίδεται, ὅτι πολλὰ περιεργὰ πρᾶγματα συμβαίνουν· τὰ καθίσματα ἀναπηδοῦν, ἄλλα ἀντικείμενα ἵπτανται, εἰκόνες πίπτουν, κλπ.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Κωδιξ τελῶν Χαρτοσήμου»

Ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἐξεδόθη τεύχος ὑπὸ τῶν κ. κ. Δημητρ. Ν. Κροντηρᾶ καὶ Δημ. Ι. Μαγκριώτου ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν περιέχον κωδικοποιημένας ἀπάσας τὰς ἰσχυροῦσας ἤδη διατάξεις περὶ τῶν Χαρτοσήμου, προσθέτων τελῶν, δικαστ. ἐνσήμου, ὡς καὶ ΑΔΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ πάντων τῶν ἐγγράφων καὶ πράξεων τῶν ὑποκειμένων εἰς τέλη ἐν γένει.

Τὸ ἄνω τεύχος εἶνε χρήσιμον διὰ τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ δικαστικοὺς ὑπαλλήλους, δικηγόρους, συμβολαιογράφους καὶ εἰς πάντα ἐμπορευόμενον, συνιστᾶται δὲ δι' ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Πωλεῖται παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ἰω. Κυριακοπούλῳ (Πραξιτέλους 26), εἰς ὅλα τὰ κεντρικά Βιβλιοπωλεῖα καὶ παρ' ἡμῖν ἀντὶ δρ. 15.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ,"

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΚΕΦΑΛΑΙΑ: 3,000,000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
— ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. 126 —
= ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ—ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 427 =

— ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ —
— ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 336 —
ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "ΤΙΤΑΝ," ΑΘΗΝΑΣ

Τσιμέντα «ΤΙΤΑΝ» τύπου ΠΟΡΤΛΑΝ (Ciment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπατόν πάσης φύσεως. Βέτου Ἀγνὲ λιμενικά, πλακοποιία, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλινθῶν, (τούβλων) καὶ δολιχίδων (ἀγκωνάρια) πρέμα κ.λ.π.
ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΦ». Εὐθετὴ κόνια, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομὰς, ἀντικαθίσταται μὲ πλείστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιαμάτων ἐξ ἀσβέστου. Πολὺ ταχύτερα κτίζει ἄσυγκριτως μεγαλυτέρῃ ἀντοχῇ, ὅθεν: Ταχύτερῃ ἐκτελέσει. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἧτις κέρδος εἰς τὴν πλῆθος καὶ οἰκονομίᾳ εἰς ἔργα λιμενικά.
Συνιστᾶται ἰδιαίτερος δι' ἔργα λιμενικά.
ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐταιρίας «ΤΙΤΑΝ» θέτει τὴν πολυτέτη τῆς πείραν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τσιμέντων ἐφ' ἀπάντων τῶν κλάσων τῆς οἰκοδομῆς εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἐνδιαφερομένων Πληροφορίαι εἰς τὰ Γρ.φ.ε.α: Ὄσοσ Στάδιου 33, ἀποφορικῶς καὶ δι' ἄλληλογραφίας.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ
"ΑΝΤΙΝΟΟΣ"
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ
ΥΠΟ
B. E. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ
ΕΚΔΟΣΙΣ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"

ΟΙΝΟΙ
"ΜΑΡΚΟ,"
ΛΕΥΚΟΙ
ΚΑΙ
ΕΡΥΘΡΟΙ
ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΙ
ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ
"ΒΟΥΤΡΥΣ,"
Παλαιὸν
ἀπόσταγμα οἴνων
ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ
Πωλεῖται
Εἰς ὅλα τὰ κέντρα
Καταναλώσεως

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
Ἰδρυθεῖσα τῷ 1893

Ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζικὴν ἐργασίαν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ
Δρ. 48.000.000

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ
Δρ. 16.350.000

Ἐδρα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ Τλ. Διεύθ.: «ΤΡ ΘΗΝΩΝ»

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἀθῆναι, Ἀργεῖον, Ἀργοστόλιον, Βόλος, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Κέρκυρα, Λάρισα, Λεβάδεια, Λήμνος (Κάστρον), Μυτιλήνη, Σάνθη, Πάτραι, Πειραιεύς, Πρέβεζα, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος (Βαθί), Σάμος (Καρλόβουσι), Σύρος, Τρίπολις, Χαλκίς, Χανιά καὶ Χίος.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Λονδίνον 22 Fenchurch Street, Κων/πολις (Γαλατᾶ), Κων/πολις (Πέραν), Κων/λις (Σταμπούλ), Νέα Ὑόρκη (Ἀμερικῇ), 25, Pine Street Ἀλεξάνδρεια, Κάιρον, Πόρτ-Σάι-δ, Σμύρνη, Λέμεσος, Λευκωσία.

Πρακτορεία: Ἀμφισσα, Ἰθάκη, Κιάτον, Κορινθὸς Σπάρτη.

Ἀνταποκρίται καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις τοῦ Κόσμου.

ΓΡΑΦΕΙΑ „ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ”

32.— ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32.— ΑΘΗΝΑΙ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν παρακολούθησιν καὶ διεξαγωγὴν πάσης φύσεως ἐν γένει διοικητικῶν ὑποθέσεων παρ' ἅπασιν τοῖς Ὑπουργείοις καὶ ταῖς ἄλλαις Δημοσίαις καὶ Δημοτικαῖς ὑπηρεσίαις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν ταχέαν καὶ εὐκρινῆ διεκπεραίωσιν διαφόρων ὑποθέσεων:

Φορολογικῶν - Κτηματικῶν - Μεταλλείων	Ἐπιστροφῶν χρημάτων - Ἐκδοσὶν Ἀ-
ἐκκληρονομικῶν - Ἐπιτάξεων - Τελωνειακῶν	δειῶν - Ἐκδοσὶν Διαβατηρίων
κ. λ. π.	κ. λ. π.

Ἐν γένει δὲ τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν πάσης αἰτήσεως ὑποβαλλομένης πρὸς πᾶσαν δημοσίαν Ἀρχήν.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Τῆ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν ὑποθέσεων παρὰ ταῖς διαφόροις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Τραπεζίαις, Τραπεζικαῖς καὶ Χρηματιστικαῖς Γραφεῖαις, ὡς καὶ τὴν παροχὴν πάσης σχετικῆς πληροφορίας, ὡς κληρώσεων ὁμολογιῶν, ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μετοχῶν καὶ διαφόρων τίτλων, ἀφίξεως ἐπιταγῶν, φορτωτικῶν κ.λ.π. κ.λ.π.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ

Ἄποσι αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν: «Παντογνώστου».

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΠΑΛΗΟΥ)

ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐκάστην Δευτέραν.

Ἄτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 8 μ. μ. διὰ Σύρον, Τήνον, Ἄνδρον, Κέρθρον.

Ἐκάστην Τρίτην.

Ἄτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσπλίαν, Ἄγ. Ὄρος, Καβάλλαν, Δεδαγατῆς, Κάστρο (Δήμου), Μιτυλήνην, Χίον, Πειραιᾶ.

Ἐκάστην Τετάρτην.

Ἄτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδαγατῆς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὄρος, Θεσπλίαν, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἄτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Πάτρας, Ζάκυνθον, Ληξούριον, Ἀργασόλιον.

Τετάρτην κατὰ δεκαπενθήμερον.

Ἄτμ. «ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χίον, Καρλόβασι, Βαθύ, Λέρον, Κάλυμνον, Κῶ, Νίσυρον, Σύμην, Ρόδον, Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐκάστην Πέμπτην.

Ἄτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 10 μ. μ. διὰ Πατρας, Κέρκυραν, Βρινδῆσιον. — Ἄτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Μονεμβασίαν, Βάτικα, Ἄγ. Πελαγία, Γόθειον, Πορτοκάγιο, Γερολιμένα, Μέζαπον, Ζακύνθον, Καρδαμύλην, Καλάμας. — Ἄτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χανιά, Ρέθυμνον, Ἡράκλειον.

Ἐκάστον Σάββατον.

Ἄτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ μεσημέριον κατ' εὐθείαν Ἡράκλειον, Ἀλεξάνδρειαν. — Ἄτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδαγατῆς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὄρος, Θεσσαλονίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἄτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσσαλονίκην.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Ἐν Ἀθήναις: Σταδίου 64 Α, τηλ. 2—61. Γενικὸν Πρακτορεῖον, Κοῦκ, Γκιόλμαν, Ἀμερικαν Ἐξπρές, Λέδε.

Ἐν Πειραιεῖ: Πλατεία Καραϊσκάκη, Ἀκτιὴ Τζελέπη τηλ. 25, 1—62, 1—68. Παράρτημα Γενικοῦ Πρακτορείου, Γραφεῖον Μάρκου Βολίκα.